

АКЦИЯ АЯСЫНДА

КӘСІПКЕРЛЕР 200 АЗЫҚ-ТҮЛІК ҚОРАБЫН ӘЗІРЛЕДІ

«Бірінші байлық - денсаулық». Сол денсаулықтың қадірін ауырғанда білесің. Өткен жылы көрші Қытай мемлекетінен бастау алған «корона-вирус» індеті кең етек алып, он сегіз мың ғаламды шарпыды. Әлі күнге дейін емі табылмаған жұқпалы індетті ауыздықтауда оңай болып тұрған жоқ.

«Қынадайқырылған халықтың» қатарында Қазақстанда бар. Ел ішіне үстіміздегі жылдың наурыз айынан бастап жалыны шарпыған індеттен ел экономикасы күрт төмендеп, әлеуметтік аз қамтылған және күн көрісі төмен отбасылар қамқорлыққа алынғанды. Осыған орай, Талдықорған қаласында кәсіпкерлер мен еріктілер «Жақсылық жаршысы» ауқымды акциясын үздіксіз өткізіп келеді. «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасы және «Менің Атамекенім» қоғамдық бірлестігінің бастамасымен акция осы жылдың шілде айында Нұр-Сұлтан қаласында бастау алып, республиканың барлық аймағында марафондық үлгіде өтіп жатыр. Басты мақсат, халықтың әлеуметтік осал топтарына және пандемиямен күресіп жатқан медициналық ұйымдарға қолдау көрсету. Бұл бағытта «Жетісу» өкілінің бизнес қауымдастығы марафон эстафетасын 11 тамызда Ақтөбе облысынан қабылдап алды. Оған өңірлік кәсіпкерлер палатасында белгілі

кәсіпкерлер, қоғам қайраткерлері, журналистер, еріктілер мен белсенділер аймақтың аз қамтылған отбасыларына арналған 200 азық-түлік қорабын жинады.

Азық-түлік қорын әзірлеуге «Алматы бояулары» ЖШС, «ТФ Ажар» ЖШС, «Беркүт» ЖШС, «ЧОШ «Дана» ЖШС, «A.Rich» ЖШС, «Ирада Балық» ЖШС және т.б. кәсіпорындар қолдау көрсетті. Акцияға кәсіпкерлер арасында Алматы облысы іскер әйелдер кеңесінің жетекшісі Римма Салықова, Жанатбек Сарғалдақов, Маржан Ахмеджанова, Руслан Турванов, «Қазақстан халық банкі» АҚ филиалының директоры Гүлмира Ахметова, «Асар» оңалту орталығының жетекшісі Елдос Баялышбаев, «Горец» ансамблінің жетекшісі Аслан Хаджаев, Ғылыми зерттеулер нәтижесін коммерциялау кеңесінің директоры Дам Дигай және «Lider7 Kz» еріктілер қозғалысы атсалысты. Қайырымдылық акциясында сөз алған кәсіпкерлер жұқпалы індетпен күресіп жатқан дәрігерлер мен әлеуметтік аз қамтылған жандардың өз

үлестерін қосып жатқандарына ризашылықтарын білдірді. «Мұндай нәубет кезінде халықтың бір-біріне мейірімді болуын қалар едік. Дағдарыс туындап тұрған кезеңде кәсіпкерлердің де жағдайы мәз емес. Алайда, соған қарамастан ауруханалар мен мұқтаж адамдарға азық-түлік, дәрі-дәрмек пен қажетті медициналық құралдармен көмектесіп келеміз. Бұл айтулы акцияға белгілі айтыскер ақын Айнұр Тұрсынбаева құраған «Айдың нұры» қоры да атсалысуда» деген «Атамекен» кәсіпкерлер палатасының, Адами капиталды дамыту бөлімінің басшысы Алмагүл Шегеева ұйымдастырылған игі шараға атсалысқан барлық кәсіпкер мен блогерлерге, журналистерге алғысын айтты. 200-дей мұқтаж жанға таратылатын азық-түліктердің тізімі жасалғандығын да тілге тиек етті. Өз кезегінде ұйымдастырушылар «Жақсылық жаршысы» эстафетасын Қарағанды облысының Кәсіпкерлер палатасына жолдады.

ӨЗ ТІЛШІМІЗ

НЕГЕ?

ҚОҒАМ ҚАТЫГЕЗДЕНІП БАРАДЫ

Қазір айналамызда не орын алмай жатыр? Үйдегі көк жәшік пен қолдағы смартфонды қоса қалсаңыз болды, күн сайын адам өлтіру мен зорлық-зомбылық, қарақшылық пен тонау, қала берді, өз әйелін азаптап, өртеп жіберу сынды әрекеттердің көбейгенін естисіз. Осынау дамыған заманда әлеуметтік желінің құдіреттілігі соншалық, қазір ғана болған жағдай, санаулы минуттардан кейін-ақ жалпақ жұртқа жария етіліп жатады. Соңғы уақытта егде тартқан жандардың қаршадай қыздарға қорлық көрсету жағдайлары да желіде жиі қылаң беруде. Мұны естіп «Қарты бар елдің қазынасы бар» деген аталы сөздің мән-мағынасы жоғалғандай күй кешесіз.

Басқасын айтпағанда, қазір ерегескен екінің бірі қарсыласына қару кезеніп жеңуді әдетке айналдырғандай. Мәселен, біраз уақыт бұрын Алматы облысындағы Ұзынағаш ауылында атыс болғаны жайлы бейнежазба желіде желдей есті. Облыстық ПД оқиғаның 24 маусымда болғанын және жанжал кесірінен екі адам оқ жарақатын алып, ауруханаға жатқызылғанын хабарлаған. Ал, өткен аптада Алматыдағы тұрғын үй кешендерінің бірінде көлік тұрағына қойылған көліктің иесі өзіне жасалған ескертпелер үшін тұрғындарға қарсы тапанша кезеген. Абырой болғанда, суық қару оқсыз атылып, ешкім зардап шекпепті. Осыған ұқсас жағдай күні кеше ғана Атырауда орын алып, адам

өлімі тіркелді. Екі ауыл арасындағы жастардың қақтығысында талантты жас спортшы, грепплинг, қоян-қолтық ұрыс және джиу-джитсудан Атырау облысы құрама командасының мүшесі, жасөспірімдер арасындағы әлем және Азия чемпионаттарының бірнеше дүркін жеңімпазы Есенбек Сигуатов қайтыс болды. Бұл оқиға болған күннің ертесінде Шымкент қаласында да атыс болып, «Гранд-Прага» мейрамханасындағы төбелесте бір адам оқиға орнында көз жұмған. Шымкент қаласы денсаулық сақтау басқармасының баспасөз қызметінің мәліметінше, атыс кезінде жарақат алған тағы бір жігіт аса ауыр халде ауруханаға жеткізіліпті. Бұл жөнінде полиция қызметі қанды оқиға бойынша Қылмыстық кодекстің екі бірдей бабы бойынша қылмыстық іс қозғалып, күдіктілерді ұстау үшін қажетті шаралар қолға алынғанын айтады.

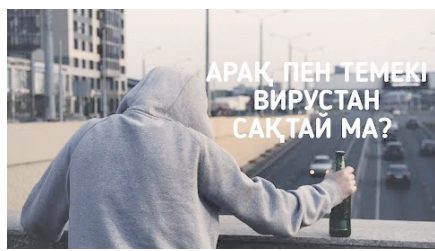
Міне, бұлардың барлығы айналасы бір аптаның ішінде орын алған жағдайлардың бірнешеуі ғана. Көпшілігі адамдардағы қатігездік пен азғындықты ұлттық тәрбиенің босансып, экрандағы жауыздық фильмдерін көптеп көруімізден деп топшылайды. Тіпті, осындай жантүршігерлік жаңалықтарды көре-көре көз, ести-ести құлақ та үйреніп кеткендей. Салдарынан қоғам қатыгезденіп барады. Неге?

Лина АЙДЫНҚЫЗЫ

АНДАТПА

МӘСЕЛЕ

4-бет

ІНДЕТПЕН БІРГЕ ІШІМДІКТЕН
ДЕ АЖАЛ КҮШҚАНДАР

БӘРЕКЕЛДІ!

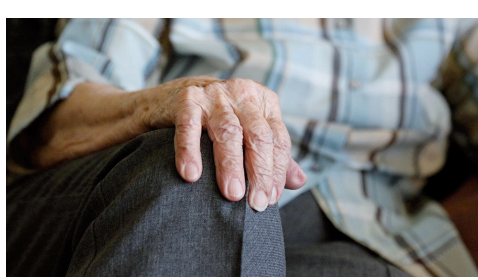
5-бет

«АБАЙ ҚҰНАТБАЙҰЛЫ»
ТӨСБЕЛГІСІМЕН
МАРАПАТТАЛДЫ

ӘҢГІМЕ

8-9-бет

ҚАРА ШАЛ

ОБЩЕСТВО

10-стр.

КРОВОПУСКАНИЕ
НАС ИЗЛЕЧИТ?

ОБЩЕСТВО

КРОВОПУСКАНИЕ НАС ИЗЛЕЧИТ?!

Для начала, что такое хиджама?
Хиджама — это лечение кровопусканием, один из самых древнейших методов лечения разного рода болезней, который был известен еще до нашей эры.

Сторонники данного лечения, утверждают что этим способом можно излечится от:

- туберкулеза,
- кожных заболеваний,
- импотенции,
- бесплодия,
- пониженного и повышенного давления,
- болезни ЖКТ,
- почечных проблем,
- геморроя,
- сердечно-сосудистых заболеваний,
- бронхиальной астмы,
- ослабленного иммунитета,
- онемении мышц рук и ног,
- артроза,
- остеохондроза позвоночника шейного, поясничного и грудного отдела,
- паралича тела,
- плохого зрения,
- плохого слуха,
- гайморита,
- судорог,
- слабоумия,
- ухудшения памяти,
- нервных расстройств, и мн.др.

Список может продолжаться до бесконечности. Надо признать он очень впечатляет. И по словам целителей прибегающих к данной методике, хиджама избавляет от любого недуга.

В ходе изучения вопроса о хиджама, я пришла к выводу, что это очень распространенное явление. Признаться честно, я не ожидала увидеть столько центров и людей предлагающих такие услуги. На дому, или в «специальном месте» - выбор за вами. Но спектр очень обширный, к примеру вы даже можете вызвать специалистов по хиджама на дом.

Даже при поиске информации в гугл, первое на что я наткнулась — это сайт, с оказанием такого метода лечения.

Сайт гласит, что хиджама вызывает выброс простагландинов — продукта воспаления клеток, отвечающего за проведение болевых стимулов в мозг. При хиджама простагландины выводятся с кровью и вместе с этим, уменьшается чувство боли пациентом. Большинство химических обезболивающих действуют путем блокировки выработки простагландинов, чтобы уменьшить проведение болевых импульсов в мозг. Следует отметить отсутствие побочных действий хиджама, в то время как НПВС (ибупрофен, пероксидам, диклофенак и др.) и стероидные (производные кортизона) оказывают побочное действие на желудок и почки. Это,

В СВЯЗИ С ЭПИДЕМИОЛОГИЧЕСКОЙ СИТУАЦИЕЙ В МИРЕ, ВЫЗВАННОЙ КОРОНАВИРУСНОЙ ИНФЕКЦИЕЙ, ЛЮДИ В НОВЬ СТАЛИ ПРИСТАЛЬНО СЛЕДИТЬ ЗА СВОИМ ЗДОРОВЬЕМ. И КАК ГЛАСИТ ПОГОВОРКА «В ЛЮБВИ И НА ВОЙНЕ ВСЕ СРЕДСТВА ХОРОШИ» - НАДЕЖДА НА ТО, ЧТОБЫ НАЙТИ ЛЕКАРСТВО ОТ COVID-19 ТОЛКАЕТ ЛЮДЕЙ НА СВОЕОБРАЗНЫЕ ДЕЙСТВИЯ. В ЭТОЙ НЕ ЛЕГКОЙ БОРЬБЕ, МНОГИЕ ПРИБЕГАЮТ К РАЗНЫМ СПОСОБОМ ЛЕЧЕНИЯ: ТРАДИЦИОННОЙ И НЕ ТРАДИЦИОННОЙ МЕДИЦИНЕ, РЕЛИГИИ, И ВОТ ТЕПЕРЬ ОЧЕРЕДЬ ДОШЛА И ДО КРОВОПУСКАНИЯ. ТАКОЙ МЕТОД НАЗЫВАЕТСЯ – ХИДЖАМА. СЛУХИ О ТОМ ЧТО ОНИ ИЗЛЕЧИВАЕТ ОТО ВСЕХ БОЛЕЗНЕЙ РАСПРОСТРАНИЛИСЬ БЫСТРО. ТАК ДЕЙСТВИТЕЛЬНО ЛИ, ХИДЖАМА ПОМОГАЕТ ПРИ ЛЕЧЕНИИ ОТ ИНФЕКЦИИ COVID-19, ИЛИ ЭТО ВСЕ ДОМЫСЛЫ? РАЗБЕРЁМСЯ ПО ПОДРОБНЕЙ.

в свою очередь, может привести к почечной недостаточности и снижению выведения продуктов метаболизма с крови, снижению активности костного мозга и выработки эритроцитов, вызвать тошноту и снижение аппетита.

Хиджама уменьшает боль, так как слабая боль, вызванная проведением хиджама, занимает не аверальный путь, проводящий болевые импульсы в мозг. Когда в мозг поступает другой импульс или другое чувство, вместо болевых, она блокирует основной болевой импульс, следовательно, больной перестает чувствовать боль. Это основа действия пластырей и противоревматических мазей, которые местно повышают температуру кожи. Хиджама также активизирует выработку анрофина и анкалофина, веществ уменьшающих чувство боли. Эти вещества выделяются из-за легкой боли, вызванной

всасыванием и ранением скальпелем в процессе хиджама.

Хиджама также активизирует выработку анрофина и анкалофина, веществ уменьшающих чувство боли. Эти вещества выделяются из-за легкой боли, вызванной всасыванием и ранением скальпелем в процессе хиджама.

Да, если верить заявленным словам, то получается хиджама — это выход от напастей. Тогда возникает вопрос, если хиджама лечит все болезни, почему к ней не прибегают и не живут «долго и счастливо»?

О самой процедуре. Чтобы узнать как же хиджама выглядит «в деле», я побывала на такой процедуре в качестве наблюдателя, и пообщалась с приверженцем хиджама, которая делала такую процедуру уже не один раз.

Происходит всё следующим образом: человек раздевается, и ложится на живот. Далее целитель делает небольшие надрезы на кожи спины (там где есть показания болезни: шея, ноги, руки, лицо, голова и т.д.) «пациента», и ставит поверх банки из плотного стекла. Похоже на то, как в детстве нам ставили медицинские банки, наполненные тёплым газом. Далее по тому же принципу, из банки выкачивают воздух с помощью вакуумного насоса. Это приводит к тому, что из сделанных ранее надрезов, выкачивается часть крови. В процессе банки могут несколько раз меняться, после их аккуратно снимают. Стоит отметить на их месте остаются синяки. Вот и всё. Суть в том, чтобы кровопусканием избавиться от «плохой крови» и тем самым запустить новые процессы в организме, которые якобы улучшают физическое состояние.

Надо сказать, что зрелище это не для слабонервных. Некоторые люди боятся саму кровь, что уж говорить о кровопускании. Не каждый согласится увидеть такое, тем более самому прибегнуть. Хотя таких, как Асем (по просьбе героине имя изменено), сторонников хиджама, оказалось гораздо много. Как она говорит, это чудо средство помогает ей избавиться от невыносимых болей в пояснице.

Массаж не приносил ей долгосрочный результат, и знакомая посоветовала эту процедуру. Другого выбора уже не было, потому как она все уже перепробовала, и терпеть боль больше не могла. В итоге решилась и не пожалела рассказывает Асем. Однако, везде есть свои нюансы предупреждает она. К примеру, для нее процедура не оказалась болезненной, а другая пациентка прям «выла от нетерпимости» подмечает героиня. Предполагает, что всё зависит от болевого порога, что всё сугубо индивидуально. А еще многое зависит и от мастера, его квалификация, опытности, и «легкой» руки. Ей с этим говорит повезло, выбирала тщательно по отзывам и не ошиблась.

К слову, отзывы кстати в основном положительные, примерно 70% из 100 рекомендуют хиджама. А что насчет врачей? Их мнение разделилось на два лагеря: одни относятся категорически негативно, другие снисходительно положительно. Из негативного говорится, что этот метод основывается на работе с кровью. А это предполагает большую осторожность, так как через нее возможно передать множество инфекций. А из положительного говорится, что хиджама может применяться только когда есть серьезные показания, разрешение, и только врачом. Также отмечается что хиджама может идти как дополнительное лечение, при гипертонических и ишемических заболеваний сердца.

Однако в одном врачи едины – от коронавирусной инфекции хиджама не лечит! И предупреждают, что тот кто предлагает вам при помощи кровопускания излечиться, или заранее вакцинировать себя таким способом от COVID-19, распространяет фейковую информацию. Хиджама не помогает в лечении инфекции, и пневмонии! Не верьте, и не увлекайтесь традиционной, и нетрадиционной медициной!

Будьте здоровы! И доверяйте только официальным источникам!

СОБ.КОРР.

АҚПАРАТТЫҚ ХАБАРЛАМА

БЖЗК ЖАНЫНДАҒЫ ҚОҒАМДЫҚ КЕҢЕС ҚОР ЖҰМЫСЫНА БАҒА БЕРДІ

Эпидемиологиялық жағдайға және коронавирустық инфекциямен (COVID-19) сырқаттану деректерінің көбеюіне байланысты БЖЗК жанындағы Қоғамдық кеңестің кезекті, он төртінші отырысы онлайн түрде өткізілді.

Кеңес отырысын оның төрағасы Евгений Сей-пульников ашты. Ол Василина Атоянц, Алексей Бай-теев, Анна Видянова мен Қуат Домбайдың Кеңес құрамынан өз еріктерімен шыққанын хабарлады. Үш жаңа үміткер ұсынылды. Олар: «Қазақстан сарапшы РА» рейтингтік агенттігінің бас директоры Әділ Мамажанов, «АЛМЭКС» холдинг тобы» акционерлік қоғамы Басқарма төрағасының орын-басары Жомарт Нұрабаев, тәуелсіз экономист Ай-дархан Құсайынов. Үшеуі де бірауыздан Қоғамдық кеңес құрамына қабылданды.

Одан соң «БЖЗК» АҚ қызметі туралы 2020 жылдың 1 маусымына жасалған егжей-тегжейлі есеп ұсынылды.

БЖЗК-дағы шоттардың жалпы саны 10,9 миллионға жетті, ол жұмыспен қамтылған халық санынан 8,8 миллион адамға артық. Бұл БЖЗК-да зейнетақы жарналарын тұрақты түрде аударып отыратын жұмыс істейтін азаматтардың ғана емес, сондай-ақ зейнеткерлікке шыққан алушылардың, мемлекеттік зейнетақымен қамсыздандыруға ауыстырылған әскери қызметшілердің, сондай-ақ жұмыспен қамтылған халық санатына жат-пайтын өзге де азаматтардың да жинақтары бар екендігінің айғағы.

Зейнетақы жинақтары 2020 жылғы 1 маусымдағы жағдай бойынша 11,7 трлн теңгені құрады. 2020 жылдың басынан бергі өсім жарналар түсімі (428 млрд теңге) мен таза инвестициялық табыс (499 млрд теңге) есебінен болды.

Салымшылардың 70%-ға жуығының 1 млн теңгеге дейін және 91%-ның 3 млн теңгеге дейін жинағы бар. Бұл жинақтаушы зейнетақы жүйесіне қатысу өтілінің аздығына байланысты: салымшылардың 53%-ы жарналарды 5 жылға дейін және 75%-ы 10 жылға дейін тұрақты түрде аударып отырған. Ал 20 жылдан астам жар-на аудару өтілі бар салымшылардың орташа жинақтары 4,9 млн теңгені құрады, оның ішінде ерлер арасында – 5,5 млн теңге, әйелдер арасын-да – 4,1 млн теңге.

Сондай-ақ жинақ деңгейі халықтың жарна-лар аударылуынан еңбек табысының деңгейін көрсетеді: 2019 жылы салымшылардың 53% өз кірісінен 4 ең төменгі күнкөріс деңгейіне дейін (ЕТК) жарналар аударып отырған (2019 жылы 1 ЕТК 29 698 теңгені құрады). Табысы орташадан төмен салымшылар жарналар аудару тұрақтылығының төмендеу деңгейімен ерекшеленеді. Бұл ретте барлық салымшылардың жарналар аударуының

орташа тұрақтылығы – жылына шамамен 8,13 жарна.

Жеке зейнетақы шоттарын (ЖЗШ) ашудың едәуір өсуі 2020 жылдың сәуір айына келді. Осы айда 954 952 жаңа шот ашылды, оның ішінде 941 425 шотты бірыңғай жиынтық төлемді (бұдан әрі - БЖТ) алғаш рет төлеушілер ашты. 2020 жылдың сәуір айында 2,98 млн БЖТ төлеуші жал-пы сомасы 1,7 млрд теңге болатын 3,02 млн-ға жуық БЖТ жарнасын аударды. Бұл ретте, БЖТ төлеушілердің 56%-ы ауылдық жердің, ал 44%-ы қалалық жердің тұрғындары болды.

Белсенді салымшылар саны жыл сайын ар-туда. 2019 жылы 6,5 миллионнан аса салымшы зейнетақы шотын үнемі толықтырып отырған. Олардың 66% өз шотын жылына 9-12 рет толықтырып отырады, 22% салымшы жылына 1-5 рет, 12% салымшы жылына 6-8 рет жарна ауда-рады екен.

Тұтастай алғанда, жинақтаушы зейнетақы жүйесі елдегі экономикалық ахуалдың және еңбек нарығы дамуының «айнасы» іспеттес.

Сондай-ақ, комиссиялық сыйақыны төмендету және БЖЗК шығыстарын ынталандыру бойын-ша жүргізіліп жатқан жұмыстар туралы ақпарат ұсынылды. БЖЗК комиссияларының мөлшерін жыл сайын Ұлттық Банк Басқармасы айқындайды. 2020 жылға белгіленген комиссия мөлшері инвестициялық табыстың 5%-нан 2%-ға дейін және зейнетақы активтерінен айнаа 0,015%-дан 0,011%-ға дейін айтарлықтай төмендеді. Соңғы жылдары қызметкерлердің қысқаруы (25%-дан аса), бизнес-үдерістерді ынталандыру және автоматтандыру, қызметтерді цифрландыру есебінен БЖЗК шығыстары 1 млрд теңгеден астам сомаға төмендетілді. Бұл жұмыс 2020 жылы да белсенді түрде жалғасатын болады. Сондай-ақ, БЖЗК халықаралық тәжірибені еске-ре отырып, комиссиялық сыйақы мәселелерін заңнамалық реттеу бойынша ұсыныстар енгізді. Олар іске асырылатын болса, БЖЗК-ның кірістері мен шығыстары салымшылардың мүддесі үшін айтарлықтай төмендейді.

Ұлттық банктің Монетарлық операциялар департаменті директорының орынбасары Нұржан Нұрғазин зейнетақы активтері бойынша 2020 жылғы бірінші жартыжылдықтағы инвестициялық кіріс туралы ақпаратты ұсынды. Жыл басынан бері (маусымды есепке алғанда) салымшылардың жалпы инвестициялық табысы 566 млрд теңгені құрады, оның 66% - ы (390 млрд теңге) - қаржы құралдары бойынша сыйақы түрінде алынған.

Барлық зейнетақы активтерін БЖЗК-ға шоғырландыру аяқталған сәттен (2014 жылғы сәуір) басталған өткен кезең ішінде зейнетақы активтері 4,0 трлн теңгеден 11,8 трлн теңгеге дейін

өсті, зейнетақы активтерінің валюталық үлесі 17,4%-дан 33,0%-ға дейін, шетелдік активтердің үлесі 6,1%-дан 23,1%- ға дейін артты.

Активтердің үштен бір бөлігі шетел валютасындағы инвестициялардан (негізінен АҚШ долларымен) тұратын болғандықтан, 2020 жылғы наурызда бағамдық айырма нәтижесінде елеулі кірістер алынды. Теңгенің нығаюы есебінен сәуір мен мамыр айларында табыстың төмендеуіне қарамастан, 2020 жылдың басынан бастап тұрақты оң кірістілік қамтамасыз етілді. Зейнетақы активтері – «ұзақмерзімді» инвестициялар және басқару нәтижесін дамыған елдердегідей кем де-генде үш жылдық жұмыс қорытындысы бойынша бағалаған жөн екендігі баса айтылды.

Зейнетақы активтерінің нақты оң кірістілігін ерекше атап өткен Нұрғазин 2020 жылдың бірінші жартыжылдығындағы инфляция 4,20% кезінде кірістілік 4,97%-ды құрағанын және оң болып қалатынын айтты. 2014 жылдан бастап алты жыл ішінде жинақталған инфляция 64% болғанда жинақталған кірістілік 78%-ды құрады, осылайша кірістілік инфляциядан 14%-ға артық көрсеткішке ие.

«БЖЗК» АҚ Басқарма төрағасы Жанат Құрманов барлық зейнетақы жинақтарын банк депозиттеріне аудару туралы айтылған пікірге қысқаша түсініктеме берді. Ол зейнетақы қорлары мен банктер – әртүрлі қаржы институттары екенін атап өтті. Зейнетақы активтерін тек депозиттерге орналастыру – халықаралық тәжірибеге сәйкес келмейді. Бүкіл әлемде зейнетақы қорлары инвестициялық табыс алу үшін депозиттердің өзін қоса алғанда, әлдеқайда көп құралдарға ие. Басқару стратегиясына байланысты зейнетақы активтері қор нарығындағы облигацияларға және акцияларға, әртүрлі валюталардағы қаржы құралдарына, бүкіл әлем бойынша экономиканың түрлі секторлары эмитенттерінің бағалы қағаздарына инвестицияланады. Ин-вестицияларды әртараптандыру есебінен кірістілік пен сенімділік қамтамасыз етіледі. Дамыған экономикалардағы коммерциялық бан-ктер депозиттерінің кірістілігі бағалы қағаздар нарығындағы кірістіліктен тарихи тұрғыда төмен. Сондықтан келешекте Қазақстандағы инвести-циялау тиімділігі бағалы қағаздар нарығындағы инвестициялар, басқарушы компаниялардың бәсекелестік нарығын институционалдық қалыптастыру есебінен өсуге тиіс. Бұл ретте кез келген елдің зейнетақы активтері, әдетте, қор нарығы арқылы отандық экономиканы қорландыру көзі болып табылады.

БЖЗК-ның Жұртшылықпен байланыс департаменті БАҚ-пен байланыс бөлімінің бастығы Марина Ақмаева БЖЗК-ның ақпараттық-

түсіндіру жұмысы және 2019 жылдың қорытындысы бойынша тәуелсіз әлеуметтік зерт-теу нәтижелері туралы баяндап берді. 2019 жылы халықтың жинақтаушы зейнетақы жүйесі туралы білім деңгейі көтерілді. Қаржылық сауаттылықтың базалық деңгейі 63,4%-ды құрады (алдыңғы 2018 жылғы көрсеткіш 60,2%-ға тең). Қаржылық сауаттылықтың ілгері деңгейі 26,9% құрады (2018 жылы 25,3%).

Репрезентативті зерттеу барысында са-лымшылармен байланыс арналарына талдау жүргізілді. Респонденттер үшін жинақтаушы зейнетақы жүйесі туралы ақпараттың негізгі көзі БЖЗК ресми сайты (29%), БЖЗК өңірлік кеңселері (23,8%), ENPF ұялы қосымшасы (9,2%), БЖЗК-ның байланыс орталығы (4%) болып табылады. Нәтижесінде ақпаратты БЖЗК-дан тікелей алуды қалайтын қазақстандықтардың саны жыл сайын артып келеді (66%).

Отырыс соңында Қоғамдық кеңес мүшелері нарықтағы тұрақсыздыққа қарамастан, Ұлттық Банк зейнетақы активтерін сенімді басқарып отырғанын, БЖЗК тұрақты және ашық жұмыс істеп жатқанын, БЖЗК қызметкерлері салымшылардың зейнетақы жинақтары туралы ақпаратқа қол жетімділігін және зейнетақы қызметтерінің сапа-сын «24/7» режимінде қамтамасыз етіп отырғанын атап өтті, бұл қорға және зейнетақы жүйесіне де-ген сенімділікті қолдауға ықпал етеді.

Қоғамдық кеңестің келесі отырысын 2020 жылдың шілде айының соңында өткізу жоспар-ланды.

БЖЗК 2013 жылғы 22 тамызда «ГНПФ» ЖЗК» АҚ негізінде құрылды. БЖЗК құрылтайшысы және акционері – Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің «Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ арқылы Қазақстан Республикасының Үкіметі. БЖЗК зейнетақы активтерін сенімгерлікпен басқаруды Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі жүзеге асыра-ды. 2016 жылғы 1 қаңтардан бастап зейнетақы активтерін басқару тиімділігін арттыру бой-ынша ұсыныстар жасау қызметі Қазақстан Республикасының Президенті басшылық ететін Ұлттық қорды басқару кеңесіне берілді. Зейнетақы заңнамасына сәйкес БЖЗК міндетті зейнетақы жарналарын, міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарын, ерікті зейнетақы жар-наларын тартуды, зейнетақы төлемдерін, зейнетақы жинақтары мен төлемдерін жеке есепке алуды жүзеге асырады, салымшыға (алушыға) зейнетақы жинақтарының жай-күйі туралы ақпарат береді (толығырақ www.enpf.kz сайтында).

ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЗЕЙНЕТАҚЫ ЖҮЙЕСІ КӨРСЕТКІШТЕРІН ӨЛЕМ ЕЛДЕРІМЕН САЛЫСТЫРСАҚ

Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының корпоративтік сайтындағы (www.enpf.kz) «Өлемнің зейнетақы жүйелері» бөлімінде жинақтаушы зейнетақы жүйесі бар елдердің негізгі көрсеткіштеріне шолу жарияланған. Онда «БЖЗК» АҚ маман-дары Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы (ЭЫДҰ) мен Қазақстанды салыстырды. Негізге ЭЫДҰ, Біріккен Ұлттар Ұйымы (БҰҰ) және БЖЗК статистикалық деректері алынды.

Шолуда жеті ел ұсынылған, олар – Австралия, Дания, Изра-иль, Мексика, Чили, Эстония және Қазақстан. Барлық елдердің ІЖӨ көлемі, халық саны, зейнеткерлікке шығу жасы, зейнетақы жарналарының мөлшерлемесі және тағы басқалар әртүрлі сипатқа ие. Алайда олардың барлығын жинақтаушы зейнетақы жүйесі біріктіреді және кез келген адам мынадай сілтеме (https://www.enpf.kz/ru/pension-system/world/obzor-osnovnykh-

pokazateley-stran-s-nakopitelnoy-pensionnoy-sistemoy.php) бой-ынша өтіп, материалмен толық таныса алады.

Сондай-ақ, корпоративтік сайтта Армения, Норвегия, Малайзия, Сингапур және Швецияның зейнетақы жүйелері бойынша ақпарат ұсынылған. Қор мамандары кестелер мен сызбаларды қолдана отырып, қазақ және орыс тілдерінде ыңғайлы пішімдегі материалдар дайындады. Бұл бөлімді шетелдік мемлекеттер бойынша жасалған жаңа шолулар мен статистикалық деректер үнемі толықтырып отыратын болады.

БЖЗК 2013 жылғы 22 тамызда «ГНПФ» ЖЗК» АҚ негізінде құрылды. БЖЗК құрылтайшысы және акционері – Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің «Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ арқылы Қазақстан Республикасының Үкіметі. БЖЗК зейнетақы активтерін

сенімгерлікпен басқаруды Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі жүзеге асырады. 2016 жылғы 1 қаңтардан бастап зейнетақы активтерін басқару тиімділігін арт-тыру бойынша ұсыныстар жасау қызметі Қазақстан Республикасының Президенті басшылық ететін Ұлттық қорды басқару кеңесіне берілді. Зейнетақы заңнамасына сәйкес БЖЗК міндетті зейнетақы жарналарын, міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарын, ерікті зейнетақы жар-наларын тартуды, зейнетақы төлемдерін, зейнетақы жинақтары мен төлемдерін жеке есепке алуды жүзеге асырады, салымшыға (алушыға) зейнетақы жинақтарының жай-күйі туралы ақпарат береді (толығырақ www.enpf.kz сайтында).

АҚПАРАТТЫҚ ХАБАРЛАМА

2020 ЖЫЛДЫҢ БІРІНШІ ЖАРТЫЖЫЛДЫҒЫНДА БЖЗК ӨЗ САЛЫМШЫЛАРЫНА 82 МИЛЛИАРД ТЕҢГЕДЕН АСА ҚАРЖЫ ТӨЛЕДІ

2020 жылдың алғашқы алты айында Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры 226 573 алушыға төлем жасады. Тұтастай алғанда жалпы сомасы 82,2 миллиард теңгеге 1 мил-лионнан астам зейнетақы төлемдері мен сақтандыру ұйымдарына аударымдар жүзеге асырылды, оның ішінде:

- зейнеткерлік жасқа толу бойынша төлемдер – 30,2 млрд теңге;
- сақтандыру ұйымдарына аударымдар – 19,2 млрд теңге;
- ТТЖ-ға кетуге байланысты төлемдер–

- 16,8 млрд теңге;
- мұрагерлік бойынша төлемдер – 13,7 млрд теңге;
- жерлеуге берілетін төлемдер – 1,4 млрд теңге;
- мүгедектік бойынша төлемдер – 805 млн теңге.

Бұл ретте кесте бойынша ай сайынғы орта-ша төлем сомасы (зейнеткерлік жасқа толуға байланысты) 22 535 теңгені құрап, ең жоғарғы ай сайынғы төлем сомасы 506 980 теңге бол-ды.

БЖЗК 2013 жылғы 22 тамызда «ГНПФ» ЖЗК» АҚ негізінде құрылды. БЖЗК құрылтайшысы және акционері – Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің «Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ арқылы Қазақстан Республикасының Үкіметі. БЖЗК зейнетақы активтерін сенімгерлікпен басқаруды Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі жүзеге асырады. 2016 жылғы 1 қаңтардан бастап зейнетақы активтерін басқару тиімділігін арттыру бойынша ұсыныстар

жасау қызметі Қазақстан Республикасының Президенті басшылық ететін Ұлттық қорды басқару кеңесіне берілді. Зейнетақы заңнамасына сәйкес БЖЗК міндетті зейнетақы жарналарын, міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарын, ерікті зейнетақы жарналарын тартуды, зейнетақы төлемдерін, зейнетақы жинақтары мен төлемдерін жеке есепке алуды жүзеге асы-рады, салымшыға (алушыға) зейнетақы жинақтарының жай-күйі туралы ақпарат береді (толығырақ www.enpf.kz сайтында).

АҚПАРАТТЫҚ ХАБАРЛАМА

1. БЖЗҚ-ның барлық салымшыларына инвестициялық табыс есептелетінін білемін. Карантиннің оған әсері қандай болды?

Кәсіпорындардың көпшілігі карантинге қарамастан жұмысын жалғастыруда, кейбіреулері қашықтықтан жұмыс істеу режимін жүзеге асырып, тиісінше, салымшылардыңжекезейнетақышо ттарынтолықтыру жалғасуда. БЖЗҚ-дағызейнетақы жинақтарыныңсомасықазіргіуақытта 12 триллион теңгегежуықтады. Оған зейнетақы жарналары мен түскен қаражатты инвестициялаудан алынған инвестициялық табыс кіреді.

Жеке зейнетақы шоттарына (ЖЗШ) түсетін, есебін БЖЗҚ жүргізетін зейнетақы жарналарын зейнетақы активтерін сенімгерлікпен басқарушы - ҚР Ұлттық Банкі түрлі қаржы құралдарына инвестициялайды.

Тәуекелдерді азайту мақсатында инвестициялық портфель инвестициялау түрлері, бағыттары, оның ішінде валюталар бойынша әртараптандырылады. Қазіргі уақытта инвестициялардың шамамен 2/3 бөлігі теңгеммен және 1/3 шетел валютасымен, соңғысының басым бөлігіАҚШ долларымен номиналданған.

Салымшылардың (алушылардың) зейнетақы жинақтарының сомасы зейнетақы активтерін инвестициялау нәтижелеріне сәйкес күн сайын қайта есептеліп, қайта бағаланып отырады.

Инвестициялық табыстың құрамына бағалы қағаздар (салымдар және басқа операциялар) бойынша сыйақы, қаржы құралдарын нарықтық қайта бағалау, валюталық қайта бағалаудан түскен табыстар, сыртқы басқарудағы активтер бойынша кірістер және т. б. кіреді.

Инвестициялық табыс – тұрақсыз шама және ол қысқа мерзім ішінде оң немесе теріс болуы мүмкін.

Мысал үшін салымшылар мен алушылардың шоттарына 2020 жылы есептелген инвестициялық табысты қарастыруға болады.

Ағымдағы жылдың бірінші жартыжылдығында, яғни 2020 жылдың 1 қаңтарынан бастап 1 шілдесіне дейінгі уақыт ішінде салымшылар мен алушылардың шоттарына 543,3 млрд теңге мөлшерінде таза инвестициялық табыс есептелді.

Қаңтар айында таза инвестициялық табыс +28,15 млрд теңгені, ақпан айында +111,7 млрд теңгені, наурыз айында +521,8 млрд теңгені, сәуір айында – 125,6 млрд теңгені, мамыр айында 36,8 млрд теңгені, маусымда +44,05 млрд теңгені құрады.

2020 жылдың наурызынан бастап зейнетақы активтерінің инвестициялық табыстылығына теңгенің АҚШ долларына қатысты бағамы әсерін тигізді.

Наурыз-маусым аралығында АҚШ долларының теңгеге қатысты бағамы 1 АҚШ доллары үшін 381 теңгеден 403 теңгеге дейін өсті. Валюталық құралдарға орналастырылған зейнетақы активтерін оң валюталық қайта бағалау зейнетақы активтері бойынша таза инвестициялық табыстың елеулі өсуіне әсер етті.

Зейнетақы жинақтары – бұл ұзақ мерзімді инвестициялар және инвестициялық табыс мөлшерін кем дегенде 1 (бір) жыл кезеңде талдаған дұрыс екендігіне назар аударамыз. Қысқа мерзімді деректер (күн сайынғы, ай сайынғы және т. б.) көрсеткіш бола

алмайды, олар күнделікті нарықтық жағдайға тәуелді.

2013 жылдың қыркүйек айынан бастап 2020 жылдың мамыр айына дейін зейнетақы активтерін басқару кезеңінде Ұлттық банк қамтамасыз еткен инвестициялық табыс зейнетақы жинақтарының жалпы көлемінің 30% астамын немесе 3,8 трлн теңгені құрады.

Инвестициялық басқару және зейнетақы активтерін есепке алудың барлық жүйесі айқын. Әрбір салымшы өзінің инвестициялық табысын eprf.kz сайтындағы немесе ұялы қосымшадағы жеке кабинеті арқылы бақылай алады. Олар БЖЗҚ зейнетақы активтерін инвестициялық басқару және БЖЗҚ зейнетақы активтері орналастырылған қаржы құралдары туралы ақпарат алу мүмкіндігіне ие.

Бұл ақпарат БЖЗҚ-ның ресми сайтындағы (www.eprf.kz) «Көрсеткіштер/Инвестициялық қызмет» бөлімінде жарияланып отырады.

2. Мен еліміздің көп азаматтары сияқты жұмыссыз қалдым. Тиісінше, алимент төлеуге мүмкіндігім жоқ. Бұрынғы әйелім менің қарызымды зейнетақы жинақтарымен есебінен сот арқылы өтетін алатынын айтып, қоқан-лоқы көрсетуде. Олай етуі мүмкін бе?

Заңның 50-бабы 3-тармағына сәйкес салымшының (алушының), «Азаматтарға арналған үкімет» мемлекеттік корпорациясының, Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының, кастодиан-банктің және инвестициялық портфельді басқарушының борыштары бойынша, оның ішінде аталған субъектілер таратылған және (немесе) банкрот болған жағдайларда міндетті зейнетақы жарналарына, міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарына, өсімпұлдарға, зейнетақы активтері мен зейнетақы жинақтарына тыйым салуға немесе өндіріп алуды қолдануғажол берілмейді.

Сонымен қатар «Атқарушылық іс жүргізу және сот орындаушыларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 98-бабы 14-тармақшасына сәйкес, салымшының (алушының) борыштары бойынша зейнетақы жинақтарынан өндіріп алуға болмайды.

Жоғарыда көрсетілген нормативтік құқықтық актілердің ережелеріне сүйенетін болсақ, салымшының (алушының) БЖЗҚ-дағы міндетті зейнетақы жарналары және міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары есебінен қалыптастырылған зейнетақы жинақтарына тыйым салуға немесе өндіріп алуға жол берілмейді.

Салымшыларға (алушыларға) БЖЗҚ-дан зейнетақы төлемдері салымшылар (алушылар) ұсынған банктік деректемелерге, тиісінше, БЖЗҚ зейнетақы жинақтары салымшылар(алушылар) ұсынған банктік деректемелерге аударғаннан кейін жүзеге асырылып, ақша олардың Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банктерінде ашылған банктік шоттарында болады. БЖЗҚ міндеттемесі салымшының (алушының) банктік деректемелеріне ақша аударылғаннан кейін орындалды деп есептеледі.

3. Менің шағын Жеке Кәсіпкерлігім (ЖК) бар. Карантинге байланысты оның жұмысын тоқтата тұруға мәжбүр болдым. Тиісінше, осы кезең

үшін салықты да төлей алмай отырмын. Бірақ зейнетақы жүйесіне қатысу өтілім тоқтамағанын қалаймын. Ол мүмкін бе?

«Қазақстан Республикасында зейнет-ақымен қамсыздандыру туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 34-бабына сәйкесБірыңғайжинақтаушызейнетақықорыміндеттізейнетақыжарналарын, міндеттік әсіптікзейнетақыжарналарын, еріктізейнетақыжарна ларынтартудыжүзегеасырадыжәнезейнетақытөлемд еріңжүзегеасырудықамтамасызетеді.

Осы Заңның 4-бабына сәйкес Мемлекеттік базалық зейнетақы төлемін беру кезінде міндетті зейнетақы жарналары жүзеге асырылған кезең зейнетақы жүйесіне қатысу өтілі ретінде есепке алынады.

«Салық салу мәселелері бойынша «Экономиканы одан әрі тұрақтандыру жөніндегі шаралар туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2020 жылғы 16 наурыздағы №287 Жарлығы жүзеге асыру жөніндегі бұдан былайғы шаралар туралы» № 224 қаулыға сәйкес қызмет түрі бойынша 01.04.2020ж. бастап 01.10.2020ж. дейінгі кезеңде қызметкерлердің табыстарынан салықтар, жарналар мен аударымдардан босатуға жататын компаниялар анықталды.Осы жерде айта кеткен жөн, табысы болмаған кезеңде ЖК өз қызметкерлері үшін жарна аударуға құқылы, бірақ бұл олардың міндеттіболып есептелмейді. Өз қызметкерлерінің табыстарынан алынатын міндетті зейнетақы жарналарының мөлшерлемесіне «0» түзету коэффиценті қолданылған жағдайда қызметкерге жалақы одан міндетті зейнетақы жарналарын ұстамай аударылады (төленеді).

Сонымен қатар Қазақстан Республикасы еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 25 наурыздағы №109 бұйрығымен бекітілген «Төтенше жағдай кезеңінде әлеуметтік-еңбек саласында мемлекеттік қызметтер көрсетудің және халықтың жекелеген санаттарын азық-түлік және тұрмыстық жиынтығымен қамтамасыз ету қағидаларының» 24-5 тармағына сәйкес қызметі "0" коэффиценті қолданылатын қызмет түрлерінің тізбесінде көзделген адамдардың зейнетақы жүйесіне және міндетті әлеуметтік сақтандыру жүйесіне қатысу өтілі, сондай-ақ табысы жұмыс берушінің анықтамалары негізінде ескеріледі.

Базалық және еңбек сіңірген жылдары үшін зейнетақыны зейнетақы жүйесіне қатысу өтілін ескере отырып есептеу мәселелері бойынша «Азаматтарға арналған үкімет» мемлекеттік корпорациясы» АҚ-қа хабарласуға кеңес береміз, міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыруға аударылатын жарналар мен аударымдардың мөлшерлемесіне «0» түзету коэффицентін қолдануға қатысты мәселелер бойынша «Әлеуметтік медициналық сақтандыру қоры» АҚ-қа, ал салық төлеу бойынша сұрақтарыңыз болса – Қазақстан Республикасы Қаржы министрілігінің Мемлекеттік кірістер комитетіне жүгініңізге абзал.

4. Карантин шаралары тоқтатылған соң Украина еліне барғымыз келеді, онда көмек пен күтімге зәру ерлі-зайыптылар, егде жастағы өкешеміз тұрады. Зейнетақы жинақтарын алу үшін не істеу қажет?

«Қазақстан Республикасында зейнет-ақымен

қамсыздандыру туралы» Қазақстан Республикасының Заңына (Заң) сәйкес Қазақстан Республикасының шегінен тыс тұрғылықты тұратын жерге (ТТЖ) кетуге байланысты БЖЗҚ-дан міндетті зейнетақы жарналары, міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары есебінен зейнетақы төлемдерін алу құқығына Қазақстан Республикасының шегінен тыс тұрғылықты тұратын жерге кеткен, БЖЗҚ-да зейнетақы жинақтары бар және Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген кету дерегін растайтын құжаттарды ұсынған шетелдіктер мен азаматтығы жоқ адамдар ие. Баса назар аударатын жәйт – басқа мемлекеттің азаматтығын алмас бұрын міндетті түрде заңнамамен белгіленген тәртіпте ҚР шегінен тыс ТТЖ-ға кету құжаттарын ресімдеп,тек өзге мемлекеттің азаматтығын алғаннан кейін ғана БЖЗҚ-ға құжаттар тапсыру керек.

Заңның 33-бабының ережелеріне сәйкес ерікті зейнетақы жарналары есебінен зейнетақы төлемдерін алу құқығына Қазақстан Республикасының шегінен тыс тұрғылықты тұратын жерге кететін немесе кеткен, БЖЗҚ-да зейнетақы жинақтары бар және Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген кету ниетін немесе кету дерегін растайтын құжаттарды ұсынған шетелдіктер мен азаматтығы жоқ адамдар ие.

Осылайша шетел азаматы немесе азаматтығы жоқ тұлға ҚР заңнамасы талаптарына сәйкес құжаттар топтамасын толықтай ұсынғаннан кейінБЖЗҚ зейнетақы жинақтарын төлеуді БЖЗҚ-ға құжаттар қабылданған не келіп түскен күннен бастап он жұмыс күні ішінде жүзеге асырады.

Толық ақпарат eprf.kz сайтындағы «Қызметтер» – «Алушыларға» – «ҚР шегінен тыс кетуге байланысты зейнетақы төлемдерін ресімдеу тәртібі» бөлімінде орналастырылған.

5. Менің әкем 2 топтағы мүгедек және жақында ол кісі 63 жасқа толады. Төлемдерді, соның ішінде БЖЗҚ-дан төлемдерді ресімдеу үшін қалай және қайда жүгінуге болады?

«Қазақстан Республикасында зейне-тақымен қамсыздандыру туралы» ҚР Заңына сәйкес БЖЗҚ-дан зейнетақы төлемдерін алу құқығы белгілі бір жағдайларда, соның ішінде зейнет жасына (ерлер 63 жаста) толған, сондай-ақ мерзімсіз уақытқа 1 және 2 топ мүгедектің тағайындалған кезде туындайды.

Егер сіздің әкеңіз БЖЗҚ-дан зейнетақы төлемдерін зейнеткерлік жасқа толуына байланысты ресімдейтін болса, оған «Азаматтарға арналған үкімет» мемлекеттік корпорациясына ХҚО арқылы өтінішпен жүгінуге қажет. Осы өтініші бойынша ол кісіге зейнетақы жинақтарынан төлемдер де, мемлекеттік бюджеттен берілетін (базалық және ортақ) зейнетақы да тағайындалады. ХҚО-ға 63 жасқа толғанға дейін 10 күн бұрын хабарласуға болады.

Егер әкеңіздің мүгедектің мерзімсіз уақытқа тағайындалса және зейнетақы төлемдерін алуға байланысты өтініші зейнеткерлік жасқа толғанға дейін беруді көзденсіз, онда мұны eprf.kz сайтындағы «Электрондық қызметтер» – «Зейнетақы төлемдерін тағайындау туралы өтініш беру» бөліміне кіру арқылы жүзеге асыруға болады.

ШЕКТЕУ ШАРАЛАРЫ ЕНГІЗІЛГЕННЕН KEЙІН «БЖЗҚ» АҚ ФИЛИАЛДАРЫ ҚАЛАЙ ЖҰМЫС ІСТЕУДЕ?

Қазақстанда эпидемиологиялық жағдайдың күрделенуіне және коронавирустық инфекциямен (COVID-19) сырқаттандудың өсуіне байланысты 5 шілдеден бастап коронавирустың таралуына жол бермеу мақсатында бірқатар шектеу шараларымен карантин енгізілді.

Осылайша коронавирустық инфекцияның (COVID-19) таралуына жол бермеу және қызметкерлер мен халықтың қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры өзінің өңірлік филиалдарының төмендегідей жұмыс тәртібі туралы хабарлайды.

Жеті өңірде алдын ала жазылу бойынша күндізгі қызмет көрсету режимі сақталады (филиалдың барлық қызметкерлерінің 50% аспайтын бөлігі жұмыспен қамтылады). Күндізгі қабылдау Алматы, Шығыс Қазақстан (Қарауыл ауылы, Ақтоғай станциясы, Қалбатау ауылындағы бөлімшелерден және Семей қаласындағы өңірлік филиалдан басқа), Батыс Қазақстан, Қызылорда (Жаңақорған ауылындағы бөлімшеден басқа), Маңғыстау және Павлодар облыстарында, сондай-ақ Жезқазған қаласындағы өңірлік филиалда жүзеге асырылады.

Жазылуды eprf.kz корпоративтік сайтында екі-үш әрекетпен-ақ оп-онай іске асыруға болады. Сайттың басты бетіндегі «Электрондық сервистер» қосымша бетіне өтіп, «Қызмет алу кезегін брондау» баннерін басып, әрі қарай Сіз біздің филиалымызға келуге болатын ыңғайлы уақытты өз бетінше таңдай аласыз. Филиалдардың жұмыс тәртібі жұмыс күндері 9:00-ден 18: 00-ге дейін, сенбі және жексенбі – демалыс күндері.

Түскі үзіліс кезінде, яғни 13:00-ден 14:00-ге дейін операциялық зал желдетуге, ылғалды шүберекпен сүртіп алуға және дезинфекциялауға/кварцтауға жабылады. Сонымен қатар жұмыс күнінің бірінші және екінші жартысында жұмыс үстелінің үстің, орындықтарды, есік тұқаларын және т.б. дезинфекциялауға арналған 15 минуттан екі техникалық үзіліс қарастырылған.

Қалған облыстарда «БЖЗҚ» АҚ бірқатар шектеу шараларын 31

шілдеге дейін күшінде қалдырды. Осылайша азаматтардың өмірі мен денсаулығын қорғау, сондай-ақ халықтың қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында Қор бөлімшелері құжаттарды байланыссыз қабылдау және қашықтықтан қызмет көрсету режиміне ауыстырылды.

Филиалдардың байланыссыз қызмет көрсету бойынша жұмыс тәртібі жұмыс күндері сағат 9:00-ден 18:00-ге дейін, түскі үзіліс 13:00-ден бастап 14:00-ге дейін созылады. Мұндай режимде Ақмола, Ақтөбе, Атырау, Жамбыл, Қостанай, Солтүстік Қазақстан және Түркістан облыстық филиалдары, сондай-ақ Нұр-Сұлтан және Алматы қалаларындағы филиалдар жұмыс істейді. Байланыссыз қызмет көрсететін филиалдардың мекенжайлары eprf.kz сайтына орналастырылған.

Қордың кезекші қызметкерлері алдын ала жазылу бойынша қатаң санитарлық-эпидемиологиялық шаралар мен әлеуметтік қашықтық қағидадтарын сақтай отырып, электронды форматта алуға болмайтын қызметтер бойынша құжаттарды байланыссыз қабылдауды жүзеге асырады. Онлайн режимде алуға болмайтын қызметтерге мыналар жатады:

- салымшының/алушының қайтыс болуына байланысты зейнетақы төлемдерін тағайындау туралы өтініштерді ресімдеу (жерлеу);
- салымшының/алушының қайтыс болуына байланысты зейнетақы төлемдерін тағайындау туралы өтініштерді ресімдеу (мұра);
- Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұрақты тұруға кетуіне байланысты зейнетақы төлемдерін тағайындау туралы өтініштерді ресімдеу (ерекше жағдайларда Қор қызметін тұтынушының талабы бойынша);
- зейнетақы жинақтарын «БЖЗҚ» АҚ-дан сақтандыру ұйымдарына ауыстыру туралы өтініштерді ресімдеу.

БЖЗҚ қызметінің өзге де түрлерін, мысалы, жеке зейнетақы шотынан үзінді көшірме алу, деректемелерді өзгерту, ЕЗЖ есебінен зейнетақымен қамсыздандыру туралы шарттар жасау және т. б. Сіз үйден шықпай-ақ, ENPF ұялы қосымшасы және Қордың www.eprf.kz корпоративтік сайтын-

да орналастырылған Жеке кабинет арқылы онлайн режимінде ала аласыз (электрондық қызметтерді алу тәртібі бойынша нұсқаулықтар тиісті бөлімдерде қоса беріледі).

Еске сала кетейік, БЖЗҚ-да барып қызмет көрсету бөлімі де бар. Қазіргі уақытта ол қатаң санитарлық-эпидемиологиялық шараларды сақтай отырып, штат санының 50% аспайтын бөлігін тарта отырып жұмыс істейді. Бұл ретте алдын ала кеңес беру (оның ішінде қызметті көзбе-көз алу мүмкіндігін тексеру) жүзеге асырылады. Міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарын есепке алу бойынша жеке зейнетақы шоттарын ашу туралы өтініштерді (оның ішінде міндетті кәсіптік зейнетақы жарна-сы есебінен зейнетақымен қамсыздандыру туралы шартқа қосылу туралы өтініштерді) ресімдеу және халықтың әлеуметтік әлсіз топтары санатына жататын салымшыларға (алушыларға) қызмет көрсету үшін барлық қызмет көрсетуге қажеттілік туындаған жағдайда олар барып қызмет көрсетуді барлық санитарлық-эпидемиологиялық шараларды сақтай отырып, жүзеге асырады.

Сонымен қатар Қор қызметкерлері салымшыларға (алушыларға) жинақтаушы зейнетақы жүйесі мәселелері бойынша кеңес беруге және Қордың электрондық қызметтерін алу үшін қашықтықтан көрсетілетін қызметтерді төмендегі тәсілдер арқылы қамтамасыз етуге әрқашан дайын:

- 1) өңірлік бөлімшелердің кезекші қызметкерлеріне телефон байла-нысы арқылы өтініш жасау (тізімі eprf.kz сайтында орналастырылған);
- 2) 1418 қысқа нөмірі бойынша Қордың байланыс орталығына жүгінугі;
- 3) WhatsApp, Telegram чат-боттары;
- 4) Қордың www.eprf.kz корпоративтік сайтындағы онлайн-кеңесші;
- 5) өтініштерді eprf@eprf.kz электрондық поштасы арқылы жіберу;
- 6) Instagram, Facebook, ВКонтакте, twitter Telegram, Одноклассники сияқты әлеуметтік желілердегі аккаунттар.

Бұған қоса БЖЗҚ-да құжаттар топтамасын Қордың корпоративтік сайтында алдын ала онлайн түрде тексеріп, кейіннен по-шта байланысы («Қазпошта» АҚ) арқылы жіберу жолымен қызмет алу да қарастырылған.

«БЖЗҚ» АҚ-ның барлық филиалдарының тізімі мен олардың жұмыс тәртібі сілтеме бойынша қолжетімді.

сақтандыру ұйымдарына аударымдар (19,2 млрд теңге), Қазақстан Республикасынан тыс ТТЖ кету (16,8 млрд теңге), мұрагерлерге (13,7 млрд теңге), жерлеуге (1,4 млрд теңге), мүгедектік бойынша төлемдер (0,8 млрд теңге).

2020 жылдың басынан бастап 1 шілдедегі жағдай бойынша БЖЗҚ салымшыларының шоттарына 543,3 млрд. теңгеден астам таза инвестициялық табыс есептелді, бұл өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 285,8 млрд. теңгеге артық.

БЖЗҚ 2013 жылғы 22 тамызда «ГНПФ» ЖЗҚ» АҚ негізінде құрылды. БЖЗҚ құрылтайшысы және акционері – Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің «Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ арқылы Қазақстан Республикасының Үкіметі. БЖЗҚ зейнетақы активтерін сенімгерлікпен басқаруды Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі жүзеге асырады. 2016 жылғы 1 қаңтардан бастап зейнетақы активтерін басқару тиімділігін арттыру бойынша ұсыныстар жасау қызметі Қазақстан Республикасының Президенті басшылық ететін Ұлттық қорды басқару кеңесіне берілді. Зейнетақы заңнамасына сәйкес БЖЗҚ міндетті зейнетақы жарналарын, міндетті кәсіптік зейнетақы жарна-ларын, ерікті зейнетақы жарналарын тартуды, зейнетақы төлемдерін, зейнетақы жинақтары мен төлемдерін жеке есеп-ке алуды жүзеге асырады, салымшыға (алушыға) зейнетақы жинақтарының жай-күйі туралы ақпарат береді (толығырақ www.eprf.kz сайтында).

«ЖАҚСЫЛЫҚ ЖАРШЫСЫ»

200 СЕМЕЙ ПОЛУЧИЛИ ПРОДУКТОВЫЕ КОРОБКИ

КАКСООБЩИЛАПРЕСС-СЛУЖБАОБЛАСТНОЙПАЛАТЫПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ, В ТАЛДЫКОРГАНЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛИ И ВОЛОНТЕРЫ ПРОВЕЛИ МАСШТАБНУЮ АКЦИЮ «ЖАҚСЫЛЫҚ ЖАРШЫСЫ». АКЦИЯ ЗАПУЩЕННАЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ПАЛАТОЙ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ «АТАМЕКЕН» И ОБЩЕСТВЕННЫМ ОБЪЕДИНЕНИЕМ «МЕНИҒАТАМЕКЕНІМ», СТАРТОВАЛА В ИЮЛЕ ЭТОГО ГОДА В НУР-СУЛТАНЕ. МАРАФОН ПРИЗВАН ПОМОЧЬ СОЦИАЛЬНО УЯЗВИМЫМ СЛОЯМ НАСЕЛЕНИЯ МЕДИЦИНСКИМ ОРГАНИЗАЦИЯМ, ЗАДЕЙСТВЕННЫХ В БОРЬБЕ С ПАНДЕМИЕЙ.

Бизнес-сообществу Алматинской области эстафету акции передала Актюбинская область. На площадке Региональной палаты предпринимателей известные бизнесмены, общественные деятели, журналисты, волонтеры и активисты собрали 200 продуктовых коробок для малообеспеченных семей региона.

Продуктовые наборы были приобретены при поддержке: ТОО «Алматинские краски», ТОО «ТФ Ажар», ТОО «Беркут», ТОО «ЧОШ «Дана», ТОО «A.Rich», КХ «Ирада Балык» и другие.

«Хочется поблагодарить всех предпринимателей, всех тех, кто участвуют в акции и вносят свой вклад в борьбе с пандемией, де-

лают все, чтобы мы почувствовали плечо друг друга и поддержку общества. Я считаю, для казахстанцев присущи доброта, отзывчивость и благородство. Сегодня у предпринимателей положение также желает лучшего, но несмотря на временные трудности они помогают нуждающимся лекарствами, необходимым медицинским оборудованием и питанием. Я уверена,

все это им воздастся свыше», - рассказала известный меценат, руководитель Совета деловых женщин Алматинской области Римма Салыкова.

Среди участников «Жақсылық жаршысы» предприниматели Жанатбек Саргалдаков, Маржан Ахмеджанова, Руслан Турванов, руководитель филиала АО «Народный банк Казахстана» Гульмира Ахметова, руководитель реабилитационного центра «Асар» Елдос Баялышбаев, руководитель

ансамбля «Горец» Аслан Хаджаев, журналисты Айтакын Булгаков, Самал Кабышева и Куаныш Серикханов, директор Офиса коммерциализации результатов научных исследований Дамир Дигай, волонтеры движения «Lider.kz».

«Сегодня по инициативе «Атамекена» была организована добрая акция. Мы собрали самые необходимые продовольственные товары для каждой семьи. Надеемся, что продуктовые коробки станут непосильной помощью для нуждающихся», - отметила журналист Самал Кабышева.

«Идея данной акции заключается в том, чтобы сплотить предпринимателей и общество, противостоять проблеме. Когда горе случается, страна должна объединяться добровольно, поэтому нам и нужны такие проекты. Я желаю чтобы этот вирус добра заменил нам все остальные вирусы и чтобы люди заражались желанием помогать друг другу, делать добро, проявить свою гражданскую позицию», - сказал председатель Совета по защите прав предпринимателей и противодействию коррупции Алматинской области Баниямин Файзулин.

Как отметили организаторы акции, эстафета «Жақсылық жаршысы» передана Палате предпринимателей Карагандинской области.

Ш. ХАМИТОВ.

BUSINESS

ВОЗМОЖНОСТИ РОСТА И РАЗВИТИЯ ВАШЕГО БИЗНЕСА

Как сообщает пресс-служба АО «Фонд развития предпринимательства «Даму», открыть свой бизнес, который зачастую вырастает из любимого хобби или заветной мечты, дело нелегкое, но интересное, в котором готово помочь государство. Предприниматели и население с предпринимательской инициативой могут воспользоваться инструментами государственной поддержки в виде гарантирования обязательств и субсидирования ставки вознаграждения по кредитам, выдаваемых банками второго уровня (далее - БВУ), лизинговыми компаниями (далее - ЛК), в рамках Государственной программы поддержки и развития бизнеса «Дорожная карта бизнеса-2025 (далее - Программа «ДКБ -2025»), оператором которой является АО «Фонд развития предпринимательства «Даму» (далее - Фонд «Даму»).

В программе по первому направлению (далее - 1 направление) могут принять участие предприниматели, в том числе начинающие и молодые, реализующие и (или) планирующие реализовать собственные и эффективные проекты в сельских населенных пунктах, малых городах и моногородах страны, и по второму направлению (далее - 2 направление) - действующие предприниматели, осуществляющие индустриально-инновационную деятельность. Кредиты выдаются на инвестиционные цели и пополнение оборотных средств.

При этом для участников программы «ДКБ-2025» отсутствуют отраслевые ограничения (за исключением проектов в сфере торговли, кроме пополнения оборотных средств; субъектов частного предпринимательства, работающих по видам деятельности, указанным в пункте 4 статьи 24 ПК РК - игровой бизнес, проведение лотереи, деятельность, связанная с оборотом наркотических средств, психотропных веществ и прекурсоров, охранная деятельность и др.).

Кроме того, в рамках программы «ДКБ-2025» можно снизить ставку вознаграждения по кредитам до 6% за счет инструмента субсидирования.

Сумма инвестиционного кредита по 1 направлению не может превышать 750 млн.

тенге, по 2 направлению - 7 млрд. тенге. Сумма кредита с целью пополнения оборотных средств по 1 направлению увеличена до 360 млн. тенге, по 2 направлению - до 500 млн. тенге, при этом, по проектам в сфере торговли по 2 направлению сумма кредита, подлежащая субсидированию на пополнение оборотных средств, составляет 100 млн. тенге.

При недостаточности залогового обеспечения Фонд «Даму» может выпустить свою гарантию в пользу предпринимателя. При этом для начинающего предпринимателя по 1 направлению гарантируются кредиты до 180 млн. тенге, по 2 направлению гарантируются кредиты до 360 млн. тенге. При этом размер гарантии составляет 85% от суммы кредита. Для действующих предпринимателей по 1 направлению гарантируются кредиты до 360 млн.тенге, по 2 направлению гарантируется кредит до 1 млрд.тенге, в размере до 50% от суммы кредита.

Также, гарантированию подлежат кредиты, направленные 100% на пополнение оборотных средств (ПОС), до 360 млн.тенге по 1 направлению, до 500 млн. тенге по 2 направлению, на проекты, направленные на пополнение оборотных средств в сфере торговли, сумма кредита ограничена в размере 100 млн.тенге.

В программе «ДКБ-2025» также могут принять участие субъекты крупного бизнеса в таких отраслях как: производство продуктов питания, мыла и моющих средств, бытовых изделий санитарно-гигиенического назначения, грузовые перевозки автомобилей, автотранспортом, складское хозяйство и вспомогательная транспортная деятельность, туризм, аренда и управление собственной или арендуемой недвижимостью.

По всем интересующим вопросам касательно проектов, реализуемых или планируемых к реализации в Алматинской области, можно обратиться в Региональный филиал Фонда «Даму», расположенный по адресу: Алматинская область, г.Талдықорған, ул.Толбаева, 86, или по телефону: 8-7282-55-87-10.

СОБ.КОРР.

ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО

ДЛЯ ШИРОКОГО ПРИМЕНЕНИЯ МЕДИАЦИИ

Защита прав и свобод граждан – приоритет любого правового государства. Именно поэтому совершенствование судебной системы, обеспечение прозрачности института правосудия, независимого и справедливого суда - первостепенная задача государства. Поэтому в нашей республике для обновления процессуального законодательства, направленного на оптимизацию, упрощения и улучшения судопроизводства по гражданским делам, постоянно принимаются соответствующие законодательства. Например, 10 июня 2020 года был принят Закон Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в Гражданский процессуальный кодекс Республики Казахстан по вопросам внедрения современных форматов работы судов, сокращения излишних судебных процедур и издержек». Где были внесены ряд изменений и дополнений в действующий Гражданский процессуальный кодекс Республики Казахстан.

Дополнения в кодекс коснулись и в части применения примирительных процедур. Всем известно, что в настоящее время разрешению конфликтов в порядке медиации прибегают все больше граждан. Для дальнейшего совершенствования и широкого применения в настоящем Законе были внесены изменения и дополнения в статьи об Урегулировании спора (конфликта) в порядке медиации.

В частности, теперь ст.179 ГПК РК излагается в следующей редакции: Стороны вправе до удаления суда для вынесения решения в судах первой, апелляционной, кассационной инстанций заявить ходатайство об урегулировании спора (конфликта) в порядке медиации при содействии судьи или медиатора. Судья, который проводит медиацию, назначает день проведения медиации и извещает стороны о времени и месте ее проведения. Медиация проводится судьей в соответствии с Законом Республики Казахстан "О медиации" и с учетом особенностей, установленных настоящим Кодексом. По ходатайству сторон суд вправе отложить процедуру медиации в пределах сроков, установленных частью первой статьи 150 настоящего Кодекса, частью четвертой настоящей статьи, и вызвать на медиацию других лиц, если их участие будет способствовать урегулированию спора (конфликта).

Если стороны не достигли соглашения об урегулировании спора (конфликта) в порядке медиации при содействии судьи до принятия искового заявления, материалы, имеющие от-

ношение к делу, передаются на рассмотрение другому судье в порядке, предусмотренном частью седьмой статьи 35 настоящего Кодекса. С согласия сторон дело может быть рассмотрено судьей, проводившим медиацию.

При поступлении ходатайства об урегулировании спора (конфликта) в порядке медиации при содействии судьи по делу, находящемуся в производстве суда первой или апелляционной инстанции, суд вправе приостановить производство по делу в соответствии с подпунктом 7) статьи 273 настоящего Кодекса на срок не более десяти рабочих дней.

Для проведения медиации в суде первой инстанции дело передается другому судье. По ходатайству сторон медиация может быть проведена судьей, в производстве которого находится дело. При не достижении соглашения об урегулировании спора (конфликта) дальнейшее рассмотрение дела может быть продолжено этим же судьей с согласия сторон.

Для проведения медиации в суде апелляционной инстанции дело передается, как правило, одному из судей коллегиального состава суда.

При поступлении ходатайства об урегулировании спора (конфликта) в порядке медиации при содействии медиатора по делу, находящемуся в производстве суда первой или апелляционной инстанции, и представлении договора, заключенного сторонами с медиатором, суд обязан приостановить производство по делу в соответствии с подпунктом 7) статьи 272 настоящего Кодекса на срок не более одного месяца.

Ходатайство сторон об урегулировании спора (конфликта) в порядке медиации может быть заявлено в суде кассационной инстанции, если это не требует дополнительных процессуальных действий и приостановления рассмотрения дела. Одновременно с ходатайством в суде кассационной инстанции стороны должны представить соглашение об урегулировании спора (конфликта) в порядке медиации.

Протокол проведения медиации в суде не ведется.

Если соглашение об урегулировании спора (конфликта) в порядке медиации заключено на стадии исполнения судебного акта, оно представляется на утверждение в суд первой инстанции по месту исполнения судебного акта или в суд, вынесший указанный судебный акт.

Дархан ТОКБАЕВ,
судья СМЭС Алматинской области.

ПРЕДПРИЯТИЕ

«ФАБРИКА ВКУСА»

Житель села Отеген Батыр Илийского района Алматинской области, Кулымбаев Санжар Мухитович занимается предпринимательской деятельностью с 2011 года, а в 2015 году он решил открыть цех по производству кондитерских и кулинарных изделий. Сейчас его детище функционирует как кулинария и кафе «Фабрика вкуса», ассортимент продукции которых очень разнообразен и представлен вкусными тортами, ароматной выпечкой, горячими блюдами, полезными салатами, свежими полуфабрикатами, аппетитными пиццей и суши. Все блюда гото-

вятся по собственным авторским рецептам. Также предпринимателем предоставляются услуги по доставке корпоративного комплексного обеда в различные организации, что очень актуально и востребовано в сегодняшних условиях.

Любовь к своему делу и позитивные отзывы клиентов о качестве производимой продукции и обслуживания побудили Санжара к расширению своего бизнеса путем открытия новой дополнительной точки обслуживания. Для этого он обратился за финансированием в ДБ АО «Сбербанк» на приобретение оборудования и кухонного инвентаря, а также автотранспорта для доставки готовой продукции своим клиентам.

Получить необходимую сумму займа предприниматель смог, воспользовавшись гарантией Фонда «Даму», также ему будет оказана государственная поддержка в виде субсидирования, что позволит снизить ставку вознаграждения по кредиту до 6%.

Ш. БАТЫРОВ.

БОКС

ҮЗДІКТЕР ҚАТАРЫНДА

Халықаралық бокс федерациясы (IBF) барлық салмақтағы рейтингті жаңартты. Отандасымыз Қанат Ислам рейтингте үздік 15 боксшының қатарына қосылды.

Жаңа тізімде қазақстандық боксшылардың да орны өзгерген. Нақтырақ айтсақ, Айдос Ербосынулы (14-0, 9 KO) 13 сатыдан тоғызыншы орынға көтерілген. Екінші орта салмақта өнер көрсететін отандасымыз соңғы кездесуін 26 шілде күні Минскіде (Беларусь) өткізіп, Нух Лавальяға (27-7, 15 KO) кездесуде WBO Global, WBC Asia және WBA International белбеулерін қорғап

қалды. Кездесуді барысында Ербосынулы қарсыласын ноқдаунға жіберді. Осы бокс кешінде шаршы алаңға шыққан тағы бір отандасымыз Нұрсұлтан Жаңабаев (8-1, 5 KO) күтпеген жерден Санди Мессаудтан (14-6, 1 KO) жеңіліп, WBA Inter-Continental, WBO Oriental және IBF Australasian белбеулерінен айырылды. Бұл қазақстандық боксшының бірінші жеңілісі еді. Осылайша, ол IBF рейтингінен шығып қалды.

Орта салмақтағы өзгерістер мынадай: Мейірім Нұрсұлтанов сегізінші орынан жетінші орынға көтерілді; Жәнібек Өлімханұлы 12 сатыдан 11 сатыға көтерілді; Анатолий Муратов 14 орынан

13 орынға көтерілді; Қанат Ислам үзік 15 боксшының қатарына қосылып, 15 орынға жайғасты; Сергей Деревянченко үздік 15 боксшынан қатарынан шығып қалды.

Vesti.kz

ҮСТЕЛ ТЕННИСИ

КӨШ БАСЫНДА

Үстел теннисінен Қазақстанның ашық біріншілігіне он команда қатысуда. Алайда коронавирус індетіне байланысты Павлодардағы бірінші айналымнан соң турнир уақытша тоқтап қалды.

Өзірге шымкенттік Sigma клубы тоғыз ойынның сегізінде жеңіске жетіп, бірінші орынға көтерілді. Аталған команда сапында жергілікті спортшылар да, легионерлер де сыңға түсуде. Атап айтсақ, жасөспірімдер арасындағы Еуропа чемпионатының қола жүлдегері Илья Исаков, командалық Ресей чемпионатының жүлдегері Антон Естефейкин, Қазақстан жастар командасының мүшелері Бақдәулет Өкімәлі, Ырысбек Артукуметовтер шымкенттік команданың намысын қорғап жүр. Қазақстан біріншілігінің дебютанттары турнир кестесіндегі бірінші орынды ұстап тұруға мүдделі.

Olympic.kz.

ВЕЛОСПОРТ

ЕКІНШІ ОРЫНДЫ ҚАНАҒАТ ТҰТТЫ

«АСТАНА» КОМАНДАСЫ КЕЗЕКТІ РЕТ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЖАРЫСТЫҢ ЖҮЛДЕГЕРІ АТАНДЫ. БҰЛ ЖОЛЫ ӘЛЕМНІҢ ЕҢ ҮЗДІК ШАБАНДОЗДАРЫ ЕУРОПАНЫҢ ШЫҒЫСЫНА ЖИНАЛЫП, ӨЗАРА МЫҚТЫНЫ АНЫҚТАДЫ.

«Польша туры» бәсекесі 5 кезеңнен тұрады және ең соңғысы аса күрделі саналады. Яғни қатысушылар таулы-қыратты

жерлерді кесіп өтуі керек. Жарыс нәтижесі бойынша, жалпы есепте бельгиялық Ремко Эвенепул топ жарды. Екінші орында «Астана» сапындағы Якоб Фульсанг. Даниялық спортшы алғашқы кезеңдерде-ақ алдыңғы қатардан көрініп, екінші орынға жайғасқан еді және осы көрсеткішті соңына дейін сақтап қалды.

Үздік үштікті британиялық Саймон Йейтс түйіндеді. Айта кетейік, жуырда ғана тағы бір «Астана» спортшысы Александр Власов Францияда өткен байрақты бәсекенің жеңімпазы атанды.

24.kz

ЛОНДОН МАРАФОНЫ

ҚАЗАН АЙЫНДА ӨТЕДІ

2020 жылғы Лондон марафонын ұйымдастырушылар қала билігімен ақылдаса келе, Virgin Money марафонын 4 қазанға белгіледі. Алайда, марафон тек элиталық жарыс ретінде өткізіледі.

бойы біз түрлі нұсқаларды қарастырдық. Спортшылардың, демеушілердің, еріктілер мен дәрігерлердің мүддесі де ескерілді», - дейді марафон директоры Хью Брашер. Марафон туралы толық ақпарат осы айдың соңында хабарланбақ.

Olympic.kz.

ЖЕҢІЛ АТЛЕТИКА

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ МАУСЫМДЫ БАСТАЙДЫ

Халықаралық жеңіл атлетика федерациясы (World Athletics) үш айлық үзілістен соң маусымды қайта қолға алды. Атап айтар болсақ, 11 тамыз күні Финляндияның Турку қаласында Пааво Нурми атындағы турнир басталады.

қаншалықты қиын болғанын түсіндіре алмаймын. Әсіресе, Шенген аймағының қауіпсіз елдер тізіміне әлі енген АҚШ, Уганда, Кения спортшыларымен келісімге келу оңай соқпады», - дейді Монакодағы кездесу директоры Жан-Пьер Шебель.

Olympic.kz

ҚАЗАҚСТАН ФУТБОЛЫ

АБАЙ ӨЛЕҢДЕРІН ОҚЫДЫ

ҚАЗАҚСТАН ФУТБОЛ ФЕДЕРАЦИЯСЫ INSTAGRAM ЖЕЛІСІНДЕ ГРЕСМИ ПАРАҚШАСЫНА ӘР ТҮРЛІ ҚҰРАМА ОЙЫНШЫЛАРЫНЫҢ АБАЙ ӨЛЕҢДЕРІН ОҚЫҒАН ВИДЕОСЫН ЖАРИЯЛАДЫ.

«Ақын, философ, демократ, ойшыл және композитор Абай Құнанбайұлының дүниеге келгеніне 175 жыл. Жер жаһанға танылған ағартушының шығармашылық мұрасы адамзатқа баға жетпес рухани құндылық болып қала бермек.

Заман мен қоғамдық сана өзгергенімен, Абай Құнанбайұлының еңбектері халықтар мен ұрпақтар үшін құнын жоғалтпайтыны айқын.

Қазақтың ұлы ақынының мерейтойына орай, еліміздің құрама командаларының ойыншылары оның туындыларын жатқа айту арқылы құрмет көрсетуді ұйғарды», деп жазды федерацияның баспасөз қызметі.

Prosports.kz.

ФУТБОЛ

ШЕТЕЛДІК КЛУБҚА АУЫСТЫ

Қазақстан жастар құрамасының бұрынғы қорғаушысы Карам Сұлтанов әзербайжандық «Сумгаит» клубының ойыншысы болды. Бұл туралы спорт журналисі Айдын Қожахмет өзінің Телеграм парақшасында мәлімдеді.

Оның айтуынша, келісімшарт екі жылға жасалған. Команданың бас жаттықтырушысы – жергілікті маман Айхан Аббасов. Өткен маусымда Әзербайжан клубы ұлттық чемпионатта төртінші орын алды және тарихта тұңғыш рет Еуропа лигасында ойнау құқығына ие болды. Бұған дейін қазақстандық футболшы «Ордабасы», «Бәйтерек» және «Қызыл Жар» командаларында ойнаған. 2020 жылдың басында ойыншы «Каспийге» ауысты, бірде-бір ресми матч өткізбеді.

Prosports.kz

ТАЕКВОНДО

ӘЛЕМ ЧЕМПИОНАТЫ ӨТПЕЙТІН БОЛДЫ

Бүкіләлемдік таеквондо федерациясының атқарушы комитеті коронавирус пандемиясына байланысты жастар арасындағы әлем чемпионатының өтпейтінін мәлімдеді.

ференциясы өтті. Онда атқарушы комитет мүшелері спортшылардың денсаулығын, қауіпсіздігін бірінші орынға қоя отырып, чемпионатты өткізбеу туралы шешім қабылдады.

Биылғы әлем чемпионат Болгарияның София қаласында 14-18 қазан күндеріне жоспарланған еді. Десе де, София 2022 жылғы әлем біріншілігін қабылдайды.

Бүкіләлемдік таеквондо федерациясының атқарушы комитетінің видеокон-

Olympic.kz

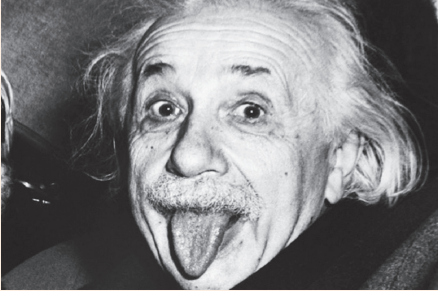
ЖИЫРМА ТӨРТІНШІ СӨЗ

Жер жүзінде екі мың миллионнан көп артық адам бар, екі миллиондай қазақ бар. Біздің қазақтың достығы, дұшпандығы, мақтаны, мықтылығы, мал іздеуі, өнер іздеуі, жұрт тануы ешбір халыққа ұқсамайды. Бірімізді біріміз аңдып, жаулап, ұрлап, кірпік қақтырмай отырғанымыз. Үш миллионнан халқы артық дүниеде бір қала да бар, дүниенің бас-аяғын үш айналып көрген кісі толып жатыр. Өстіп, жер жүзіндегі жұрттың қоры болып, бірімізді біріміз аңдып өтеміз бе? Жоқ, қазақ ортасында да ұрлық, өтірік, өсек, қастық қалып, өнерді, малды түзден, бөтен жақтан түзу жолмен іздеп, өрістерлік күн болар ма екен? Әй, не болсын!.. Жүз қараға екі жүз кісі сұғын қадап жүр ғой, бірін-бірі құртпай, құрымай тыныш таба ма?

ЕЗУТАРТАР

ЭЙНШТЕЙННИҢ ҚЫЗЫҚ ҚЫЛЫҚТАРЫ

Альберт Эйнштейн есімі адамзат тарихында зор маңызға ие. Оның ғылыми еңбектері бүгінгі физиканың мызғымас іргетасы боп қаланды. Ал бойындағы өмірсүйгіштік, тартымдылық, мейірімділік қасиеттері ғылым тарихындағы атақты да сүйікті тұлғаға айналдырды. Осы тұлғаның қызықты әрекеттерін назарларыңызға ұсынамыз.

Эйнштейн мансабына енді кіріскен шағында біреу оның жұбайынан күйеуі туралы ойын сұрайды. Ал ол былай жауап берген екен: – Менің жолдасым кемеңгер! Оның қолынан ақша жасап шығарудан басқаның бәрі келеді.

Бір күні Эйнштейн Принстон университетінің дәлізінде келе жатса алдынан жас әрі ғылымға енді-енді бет бұра бастаған физик шығады. Эйнштейннің иығынан қағып, оған жақтаса қарап:

– Халің қалай, әріптес? – дейді.

– Өріптес? – деп таңданған түр білдірген Эйнштейн былай дейді: – Сіз де ревматизммен ауыратын ба едіңіз?

Бір тілші Эйнштейннен ғалым болмағанында немесе жастық шағы қайта келер болса қандай мамандықты таңдайтынын сұрайды. Ол:

– Ең тәуелсіз мамандықты – су жалғаушы не шағын кәсіппен айналысу мамандығын таңдар едім, – деп жауап береді.

Бұл қалжыңы кейін резонанс

туғызып, су жалғаушылардың кәсіби одақ басқарушысы ұлы физикке кәсіби одақтың мақтаулы мүшесі боп сайланғаны туралы хабарлама жібереді.

Альберт Эйнштейн сәнге аса қызықпаған, үстіне іліккенін киіп жүре беретін кісі болған. Бір күні оны Нью-Йорктегі танысы кездестіріп:

– Эйнштейн мырза, сізге жаңа пальто алу керек. Үстіңіздегінің тозығы жеткен екен, – дейді.

– Не үшін? Мені бәрібір Нью-Йоркте ешкім танымайды ғой, – деген жауап алады.

Арада бірнеше жыл өткенде әлгі беймаза танысы тағы жолығып қалып, тағы да жаңа пальто алу керегін айтады. Оған ғалым:

– Не үшін? Мені онсызда барлығы таниды, – деп жауап береді.

ҰЛТТЫҚ ВАЛЮТА

АБАЙДЫҢ МЕРЕЙТОЙЫНА ОРАЙ МОНЕТАЛАР ШЫҚТЫ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ БАНКІ 10 ТАМЫЗ КҮНІ «ЕСТЕ ҚАЛАТЫН ОҚИҒАЛАР МЕН БІРТУАР АДАМДАР» СЕРИЯСЫНАН «АБАІ. 175 ЖҮЛ» КОЛЛЕКЦИЯЛЫҚ МОНЕТАЛАРЫН АЙНАЛЫСҚА ШЫҒАРАДЫ.

Атап айтқанда, номиналы 500 теңгелік монета – күмістен, номиналы 100 теңгелік шақа – мельхиор қоспасынан және номиналы 100 теңгелік монета нейзильбер қоспасынан жасалған.

Монеталар ақын және ағартушы Абайдың 175 жылдығына орай шығарылды.

Ұлттық банктен мәлім еткендей, Қазақстан аумағында карантин режимінің ұзартылуына байланысты монеталарды сату мерзімі кейінірек хабарланатын

болады.

«Сату күні туралы ақпарат ҚР Ұлттық банкінің ресми сайтында қосымша орналастырылады», – деді банктен.

«АБАІ. 175 ЖҮЛ» монеталарының сипаттамасы:

Монеталардың бет жағында (aversінде) орталық бөлігінде Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Елтаңбасы бейнеленген. Елтаңбаның сол және оң жағында «QAZAQSTAN RESPYBLIKASY · REPUBLIC OF KAZAKHSTAN» жазулары орналасқан. Айналыра ұлттық ою-өрнек элементтері бар. Төменгі бөлігінде «TENGE» жазбасы және күміс монетада оның номиналын білдіретін «500» саны және мельхиор мен нейзильбер монеталарында «100» саны бейнеленген.

Монеталардың сырт жағында (реверсінде) Абай Құнанбаевтың мүсіндік портрет бейнесі, күміс және мельхиор монеталарда интерференциялық түрлі-түсті бейнелеу технологиясын қолдана отырып орындалған сия құттысының және қаламұштың стильдендірілген суреті орналасқан. Портреттің оң жағында – қазақтың киіз үйі (басқұр) декоры түріндегі ою-өрнек таспасы, оның астында Абайдың туған жылын, 175 жылдығын мерекелейтін күнді және соғылған жылын білдіретін «1845-2020» деген жазба орналастырылған. Оң жағында - металдың массасын білдіретін «31,1 g» деген жазба бар. Монетаның жоғарғы бөлігінде «175» және «JYЛ» деген жазба бар. Сол жақ бөлігінде ұлттық ою-өрнек элементі, күміс монетада монета дайындалған металды және оның сынамын білдіретін «Ag

925» деген жазба бар. Монетаның төменгі бөлігінде латын графикасында «АБАІ» деген жазба бар.

Техникалық өлшемдері:

«Proof» сапалы монеталар 925/1000 сынамды күмістен, массасы 31,1 грамм, диаметрі 38,61 мм, номиналы 500 теңгелік, таралымы 1 500 данада дайындалды.

«Brilliant uncirculated» сапалы монеталар МН 25 мельхиор қоспасынан, массасы 15 грамм, диаметрі 33 мм, номиналы 100 теңгелік, таралымы 8 000 данада дайындалды.

«Brilliant uncirculated» сапасылы монеталар МНЦ 15-20 нейзильбер қоспасынан, массасы 11,17 грамм, диаметрі 31 мм, номиналы 100 теңгелік, таралымы 75 000 данада дайындалды.

Монеталар коллекциялық құны бойынша сатуға арналған.

Номиналы 500 теңгелік және 100 теңгелік коллекциялық монеталар төлемдердің барлық түрлері бойынша Қазақстан Республикасының бүкіл аумағында олардың белгіленген құнымен қабылдануға, сондай-ақ банк шоттарына есепке алынуға және аударылуға міндетті, Қазақстан Республикасының барлық банктерінде шектеусіз ұсақталады және айырбасталады.

Күмістен дайындалған монеталар кәдесыйлық орамда шығарылады және Қазақстан Ұлттық Банкінің мемлекеттік, орыс және ағылшын тілдерінде нөмірлік сапа сертификатпен жабдықталған.

Мельхиор қоспасынан дайындалған монеталар арнайы полиграфиялық орамда шығарылады.

Коллекциялық монеталар Қазақстан теңге сарайында дайындалған.

ӘЛЕМ ТЫНЫСЫ

1,5 МИЛЛИОН ДОЛЛАРЛЫҚ МЕДИЦИНАЛЫҚ МАСКА ЖАСАЛДЫ

Израиль зергерлері әлемдегі ең қымбат медициналық маска жасады. Ол 18 караттық ақ алтыннан жасалған және мыңдаған гауһар тастармен безендірілген.

Бұл маска ең жоғары қорғаныс деңгейіне ие. «Ивел» зергерлік фирмасының иесі Исаак Леви оның құны шамамен 1,5 миллион доллар екенін айтқан.

Медициналық маска 3,6 мың дана ақ және қара алмастармен қапталған. Оның салмағы – 240 грамм, бұл әдеттегі медициналық масканың салмағынан 100 есе көп. Ол жоғары сапалы N99 сүзгісімен жабдықталған.

Мұндай қымбат медициналық маскаға АҚШ-та тұратын қытайлық кәсіпкер тапсырыс берген. Оның талабы бойынша, антиквариат маска 2020 жылдың аяғында дайын болып, әлемдегі ең қымбат маска атануы керек екен.

ДЕНСАУЛЫҚ

50 грамм грек жаңғағын жеп тұрғыңыз

Ми мен эндокриндік жүйе адамның көңіл-күйіне жауап береді. Сондықтан дененің осы екі бөлігінің бірін ынталандыру керек екен.

Дәрігердің айтуынша, шоколад пен банан көңіл-күйді көтеретін өнімдердің тізімінде көш бастап тұр.

Сондай-ақ, балықтың майлы сорттары да жалпы тонустың жақсаруына әсер етеді екен. Теңіз балдыры да пайдалы, өйткені оның құрамында бүйрек үсті бездерінің жұмысына жауап беретін дәрумендердің барлық спектрі бар дейді маман. Олар адреналин мен норепинефринге әсер етеді екен.

Бұдан бөлек, дәрігер «Ең жақсысы – грек жаңғағы», – деді. Сондықтан көңіл-күйді көтеру үшін күніне 50 грамм грек жаңғағын жеу керек екен.

Материал интернет желісінен алынды

МЕРЕКЕ АЯСЫНДА

Талдықаладағы тағылымды шара

АБАЙ КҮНІНЕ ОРАЙ ЖЕТІСУ ЖЕРІНДЕ БІРҚАТАР ТАҒЫЛЫМДЫ ШАРА ӨТТІ. СОНЫҢ БІРІ ТАЛДЫҚОРҒАН ҚАЛАСЫНДА ҰЛЫ ОЙШЫЛДЫҢ БЕЙНЕСІ ТҰРҒЫН ҮЙДІҢ ҚАСБЕТІНЕ ҚАШАЛЫП, САЛЫНДЫ.

Граффити жанрында салынған Абай бейнесі жетісулық жас суретшілердің қолынан шыққан тың туынды болып табылады. Жетісу университетінің түлектері Еркеғали Иманғали, Жазира Жұмабаева және Жадыра Отарбекованың шығармашылық идеясының жемісті жүзеге асуын Алматы облысының сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметінің мамандары қолдапты. Жалпы, бұл жастар қолынан шыққан алғашқы дүние емес, «Жетісу АРТ» жобасы аясында суретшілер тобы сыбайлас жемқорлыққа қарсы үндейтін суреттер

мен дәрігерлер құрметіне арналған граффити бейнелердің тұсауын кескен еді.

Мереке күні облыстық мәдениет басқармасының мұрындық болуымен жарық көрген «Адамзаттың Абайы» кітабының да тұсаукесері өтті. Биыл Алматы облысы әкімінің қолдауымен «Абайға арнау» атты жазба ақындар мүшәйрасы өткен болатын. Жарық көрген жинаққа сол мүшәйрадан оза шапқан бір топ ақынның өлеңі топтастырылды.

Ал «Nur Otan» партиясы Алматы облыстық филиалының ұйымдастыруымен

Ұлы ақын өлеңдерінің онлайн кеші өтті. Әлеуметтік желілер арқылы тікелей эфирде көрсетілген кеште «Талдықорған әуендері» фольклорлы-этнографиялық әнби ансамблінің әншілері өнер көрсетіп, жас ақындар хәкім Абайға арнау оқыды. Бұдан бөлек, Алматы облысында тұратын этнос өкілдері арасында «Ортақ Абай» де-

ген атпен өткен көркемсөз оқу байқауы да қорытындыланды.

С. НҮСІП.

ЭКОНОМИКА

Жеті айда өңірге 292,5 млрд. теңге инвестиция тартылды

Алматы облысы әкімінің баспасөз қызметінің хабарлауынша, жыл басынан бері Алматы облысында өңдеу өнеркәсібінің, аграрлық саланың, құрылыс жұмыстарының көлемі артқан. Мәселен, өнеркәсіптік өндіріс 5 пайызға, ауыл шаруашылығы 2,4 пайыз, ал құрылыс жұмыстары 6,5 пайыз өсім көрсетіп отыр.

2020 жылдың қаңтар – шілде айларында облыста экономиканың негізгі салаларында өсім қамтамасыз етілген. Облыстық экономика және бюджеттік жоспарлау басқармасының мәліметіне қарағанда, өңдеу өнеркәсібінің, оның ішінде тамақ өнімдерін, темекі бұйымдарын өндіру, фармацевтика, электр жабдығын өндірудің жоғарылауы есебінен (105,9%) өнеркәсіптік өндіріс көлемі 5%-ке ұлғайып, 636,0 млрд. теңгені құрады.

Ауыл шаруашылығындағы өсім 2,4%, яғни 264,2 млрд. теңгеге жеткен, ет және сүт өндірісі артты.

Карантин кезеңінде тоқтамай жұмыс істеген саланың бірі – құрылыс. Соның нәтижесінде бұл саладағы жұмыстардың көлемі 6,6 пайызға өсіп, 119,4 млрд. теңге болды. Атап айтқанда, 525 мың шаршы метр тұрғын үй іске қосылған. Экономика және бюджеттік жоспарлау басқармасындағылар осы жылы инвестиция тарту ісінің де бәсеңдемегенін айтады. Олардың мәліметіне сүйенсек, жеті ай ішінде облысқа 292,5 млрд. теңге инвестиция тартылып, өсім 9,3 пайызды құраған.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

МЕДИЦИНА

Елде жарияланған карантин облыстағы эпидемиалық жақсаруына оң әсерін тигізді. Қазіргі күні Алматы облысында стационарларда орын тапшылығы жоқ. Бұл жөнінде облыстық денсаулық сақтау басқармасы хабарлады.

АУРУХАНАЛАРДАҒЫ ТӨСЕК-ОРЫНДАРДЫҢ 60 ПАЙЫЗЫ БОСАДЫ

– Облыста COVID-19 инфекциясымен күреске медициналық ұйымдарда қосымша провизорлық орындар ашылған болатын. Бүгінгі күні провизорлық орындардың 40 пайызы ғана жұмыс жасауда. Медициналық мекемелер 4 тамыздан бастап қалыпты жағдайдағы жұмыстарын бастады. Яғни, науқастарға жоспарлы түрде ем қабылдауына болады. Бұдан бөлек, облыста құрылған 391 мобильді топ үйде ем шараларын тағайындау арқылы науқастар санының азаюына үлкен септігін тигізді, – деді денсаулық сақтау басқармасының

басшысы Өмірзақ Ниязбеков.

Сонымен қатар, басқарма басшысы облыстағы барлық медициналық мекеме вирусқа қажетті дәрі-дәрмекпен қамтамасыз етілгенін атап өтті. Қазіргі таңда Алматы облысында 3345 адам медициналық қызметкерлердің бақылауында, (оның ішінде стационарлық емдеуде – 1 637 (228– инфекциялық, 1409-провизорлық).

ӨЗ ТІЛШІМІЗ

КЕҢЕС БЕРУ

КӘСІПКЕРЛЕР ҮШІН CALL CENTER ІСКЕ ҚОСЫЛДЫ

Карантин жағдайы экономика салаларының ішінде шағын және орта бизнеске де біраз қиындық туғызды. Сондықтан Алматы облысының әкімдігі карантиннен кейін шағын және орта бизнес қызметін кезең-кезеңімен қалпына келтіру алгоритмін түсіндіру үшін және қажетті кеңес беру үшін арнайы call орталығын құрды. Бұл туралы Алматы облысы әкімінің баспасөз қызметі хабарлады.

Шағын және орта бизнес нысандарын кезең-кезеңімен ашу 17 тамыздан басталды деп жоспарланған. Облыстық кәсіпкерлік және индустриялық-инновациялық даму басқармасының мәліметіне сәйкес, кәсіпкерлердің өтінімдері infokazakhstan.kz сайты арқылы биылғы жылдың 11-12 тамызында қабылданады.

Кәсіпкер алдымен сайтта ЭЦҚ арқылы өз объектісін тіркеуден өткізуі қажет. Құрамында әкімдік, СЭҚ, өңірлік кәсіпкерлер палатасы қызметкерлері және қоғам өкілдері бар комиссия тексергеннен кейін бизнес субъектілеріне қызметін қайта бастауға тиісті рұқсат берілетін болады.

Өтінім берер алдында кәсіпкер «Маңызды ақпарат» бөліміне өтіп, қызмет түріне сәйкес санитарлық-эпидемиологиялық нормалармен танысып, өз ұйымын талаптарға сай келтіруі керек.

Алматы облысының Call center: жұмыс 8(7282)32-95-14; 8(7282)40-10-24; ұялы байланыс: +77714677779; +77772391014; +77014512521; +77075631346.

CALL CENTER

ABOUT OUR SERVICE

OUR SERVICES

LOREM

IPSUM

DOLOR

SIT A MET

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

АДАЛДЫҚ АЛАҢЫ

ЖЕМҚОРЛЫҚ – ІНДЕТ, ОНЫМЕН КҮРЕСУ – МІНДЕТ

Жемқорлық жайлаған мемлекетте өсіп-өну болмайды. Оның түп тамырына балта шабу тек қана мемлекеттің мүдесі емес, онымен бұқара халық болып күрескенде ғана тоқтам болады.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың Қазақстан халқына жолдауында сыбайлас жемқорлықпен жан-жақты, ауқымды түрде күресу керектігін ұдайы айтып келеді. Адамзат баласын теріс пиғылға итермелейтін әрі керіағар мінез қалыптастыратын бұл індетке тойтарыс берілмесе, мемлекеттің ішкі саяси жағдайына, экономикалық дамуына, ұлттың қауіпсіздігіне мәдениетіне зор нұсқан келтіреді. «Ғасыр індеті» атанып кеткен сыбайлас жемқорлықтың алдын алуда түрлі құзырлы мекемелер, қоғамдық ұйымдар, оқу орындары «Жемқорлыққа жол жоқ» айдарымен іс-шаралар өткізіп келеді. Алматы облысы Әділет департаментінде жеңұшынан жалқасқан жемқорлықпен күресуге атсалысып келеді. Жемқорлық індет, онымен күресу міндет. Қоғамдық қауіпсіздікке

қатер төндірген қылмыстың ірісі де осы жемқорлық. Бұл дегеніміз – құқықтық демократиялық мемлекет құрудың принциптерін бұзып, халықтың әділеттілікке деген сенімін жоғалтады. Статистикалық мәліметтерге зер салсақ, жеңұшынан жалғасқан жемқорлардың қылмыстық әрекеттері әшкере болуда. «Мың асқанға бір тосқан» дегендей, мемлекет және қалың бұқара болып күресудің нәтиже бере бастағанын көрсетуде «Мемлекет пен қоғам жемқорлыққа қарсы, жұмылып жұдырық болғанда ғана» бұл індетті толық жоюға болады.

А. МУХАМАДИЕВ,
Алматы облысы Әділет департаменті
Зияткерлік меншік құқығы бөлімі басшысының м.а.

ИНФОРМАЦИОННОЕ СООБЩЕНИЕ

**ПЕНСИОННЫЕ НАКОПЛЕНИЯ ВКЛАДЧИКОВ ЕНПФ
ДОСТИГЛИ 11,8 ТРИЛЛИОНОВ ТЕНГЕ****Ключевые показатели ЕНПФ на 1 июля 2020 года**

На 1 июля 2020 года на счетах вкладчиков Единого накопительного пенсионного фонда сформированы пенсионные накопления на сумму 11,8 триллионов тенге. С 01.07.2019 года по 01.07.2020 года сумма увеличилась почти на 1,7 триллионов тенге или на 18%.

Основная сумма пенсионных накоплений сформировалась за счёт обязательных пенсионных взносов (ОПВ) и составила 11,5 трлн тенге (рост с начала года составил 9%). Сумма пенсионных накоплений по обязательным профессиональным пенсионным взносам (ОППВ) составила 279,8 млрд тенге (рост составил 14%), сумма пенсионных накоплений по добровольным пенсионным взносам (ДПВ) достигла 2,1 млрд тенге (рост 7%).

Число индивидуальных пенсионных счетов в ЕНПФ с начала года увеличилось более чем на 1 миллион единиц. На первое января текущего года количество ИПС составляло 10 672 567 единиц, а к 1 июля достигло 11,7 миллионов (11 680 886). Таким образом, рост с начала года составил 9%.

Наибольшее количество счетов открыто по обязательным пенсионным взносам (ОПВ) — их более одиннадцать миллионов, а точнее 11 107 952 (рост с начала года 10%). Далее идут счета, сформированные за счёт обязательных профессиональных пенсионных

взносов (ОППВ) — 517 422 (рост 1%), растут и количество добровольных пенсионных взносов (ДПВ), таких счетов в ЕНПФ сейчас уже 55 512 (рост 2%).

На счета вкладчиков с начала 2020 года поступили пенсионные взносы в общем объеме 525 млрд тенге, что превысило показатели за первые 6 месяцев 2019 года на 60 млрд или 13%. Из общего объема взносов, 95,4 процентов составляют поступления в ЕНПФ по ОПВ — 500 млрд тенге, почти 24 млрд тенге поступило по ОППВ, 216 млн тенге было перечислено по ДПВ.

Выплаты составили 82,2 млрд тенге, большая часть которых, а именно 37% приходилась на выплаты по возрасту (30,2 млрд тенге), переводы в страховые организации (19,2 млрд тенге), по выезду на ПМЖ за пределы РК (16,8 млрд тенге), наследникам (13,7 млрд тенге), на погребение (1,4 млрд тенге), выплаты по инвалидности (0,8 млрд тенге).

С начала 2020 года по состоянию на 1 июля на счета вкладчиков ЕНПФ было начислено более 543,3 млрд тенге чистого инвестиционного дохода, что на 285,8 млрд тенге больше в сравнении с аналогичным периодом прошлого года.

**За первое полугодие 2020 года
ЕНПФ выплатил своим вкладчикам
более 82 миллиардов тенге**

За первые шесть месяцев 2020 года Единый накопительный пенсионный фонд осуществил выплаты 226 573 получателям. В общей сложности было осуществлено свыше одного миллиона пенсионных выплат и переводов в страховые организации на общую сумму 82,2 миллиарда тенге, в том числе:

- выплаты по достижению пенсионного возраста — 30,2 млрд тенге;
- переводы в страховые организации — 19,2 млрд тенге;
- в связи с выездом на ПМЖ — 16,8 млрд тенге;
- выплаты по наследству — 13,7 млрд тенге;
- выплаты на погребение — 1,4 млрд тенге;
- выплаты по инвалидности — 805 млн тенге.

При этом сумма средней ежемесячной выплаты по графику (в связи с достижением пенсионного возраста) составила 22 535 тенге, а максимальная сумма ежемесячной выплаты составила — 506 980 тенге.

**За первое полугодие 2020 года
вкладчики ЕНПФ получили свыше
8,5 миллионов услуг онлайн**

Единый накопительный пенсионный фонд в связи с осложнением эпидемиологической ситуации и роста заболеваемости коронавирусной инфекцией (COVID-19) в целях недопущения распространения опасного вируса и обеспечения безопасности работников и населения, ввел ряд ограничительных мер и часть региональных филиалов были переведены и продолжают работать в дистанционном и бесконтактном режиме обслуживания. Однако несмотря на ряд ограничений, вкладчики ЕНПФ продолжают получать услуги в полном объеме.

Благодаря развитию новых технологий и отлаженной работе электронных систем сейчас свыше 90% услуг АО «ЕНПФ» оказывает в онлайн формате. Таким образом, наши вкладчики могут не подвергать своё здоровье опасности и не выходя из дома получать целый спектр услуг. В частности, с помощью Личного кабинета, который есть как на сайте, так и в мобильном приложении ЕНПФ, вкладчик может получить выписку с индивидуального пенсионного счета, внести изменения и дополнения в свои реквизиты, получить справку о наличии ИПС, подать заявление о назначении пенсионных выплат в связи с установлением инвалидности 1 или 2 группы бессрочно, отслеживать статус заявления на выплату и (или) переезд и многое другое.

На 1 июля 2020 года вкладчикам ЕНПФ было оказано почти 9,4 миллионов услуг. Это выше показателя прошлого года на 2,7%. Из всех услуг 91,4% или 8 566 698 операций было проведено в электронном формате. По сравнению с прошлым годом популярность онлайн формата выросла на 16,4%.

Несмотря на то, что в некоторых регионах сохраняется очный режим обслуживания по предварительной записи (с занятостью не более 50% от всех сотрудников филиала), а в остальных областях ЕНПФ оставил ряд ограничительных мер, часть вкладчиков по-прежнему обслуживается в офисах Фонда. За первое полугодие 730 911 услуг было оказано в наших филиалах.

Напомним, дежурные работники Фонда по предварительной записи продолжают осуществлять бесконтактный приём документов по услугам, которые невозможно получить в электронном формате, при соблюдении строгих санитарно-эпидемиологических мер и принципов социального дистанцирования. К услугам, которые невозможно получить онлайн, относятся:

- оформление заявлений о назначении пенсионных выплат в связи со смертью вкладчика / получателя (погребение);
- оформление заявлений о назначении пенсионных выплат в связи со смертью вкладчика / получателя (наследство);
- оформление заявлений о назначении пенсионных выплат в связи с выездом на постоянное место жительства за пределы Республики Казахстан (в исключительных случаях, по требованию потребителя услуг Фонда);
- оформление заявлений о переводе пенсионных накоплений из АО «ЕНПФ» в страховые организации;
- оформление заявления об открытии индивидуального пенсионного счета по учету обязательного профессионального пенсионного взноса, в том числе заявлений

о присоединении к договору о пенсионном обеспечении за счет обязательного профессионального пенсионного взноса.

Иные виды услуг мы рекомендуем получать посредством Личного кабинета на корпоративном сайте ЕНПФ, либо в одноименном мобильном приложении.

Напомним, что в ЕНПФ имеются и отделы выездного обслуживания. На данный момент он функционирует с привлечением не более 50% от штатной численности, с соблюдением строгих санитарно-эпидемиологических мер. При этом осуществляется предварительная консультация (в том числе проверка на возможность получения услуг очно). В случае возникновения потребности в выездном обслуживании для оформления заявлений об открытии индивидуальных пенсионных счетов по учету обязательных профессиональных пенсионных взносов (в том числе заявлений о присоединении к договору о пенсионном обеспечении за счет обязательного профессионального пенсионного взноса) и обслуживания вкладчиков (получателей), относящихся к категории социально-уязвимых слоёв населения (инвалиды 1-2 группы), они осуществляют выезд с соблюдением всех санитарно-эпидемиологических мер. В ходе выездного обслуживания было осуществлено 74 341 операций за 6 месяцев 2020 года.

Отметим, что одной из задач ЕНПФ является предоставление качественных консультационных услуг и развитие информационных каналов для вкладчиков и получателей Фонда. Так, за шесть месяцев текущего года по сравнению с аналогичным периодом прошлого года практически в 2,5 раза увеличилось количество обращений вкладчиков по каналам обратной связи 666 905 обращений в 2020 году, против 298 554 обращений за аналогичный период 2019 года.

Получить консультацию вкладчики и получатели ЕНПФ могут в call-центре по номеру 1418 (Звонок по Казахстану бесплатный), а также консультацию можно получить на корпоративном сайте www.enpf.kz, посредством чата в WhatsApp и Viber по номеру +7 777 000 14 18 и на официальных страницах ЕНПФ в социальных сетях Instagram, Facebook, ВКонтакте, Twitter Telegram, Одноклассники.

ЕНПФ создан 22 августа 2013 года на базе АО «НПФ «ГНПФ». Учредителем и акционером ЕНПФ является Правительство Республики Казахстан в лице ГУ «Комитет государственного имущества и приватизации» Министерства финансов Республики Казахстан. Доверительное управление пенсионными активами ЕНПФ осуществляет Национальный Банк Республики Казахстан. С 1 января 2016 года функции по выработке предложений по повышению эффективности управления пенсионными активами переданы Совету по управлению Национальным фондом. В соответствии с пенсионным законодательством ЕНПФ осуществляет привлечение обязательных пенсионных взносов, обязательных профессиональных пенсионных взносов, добровольных пенсионных взносов, пенсионные выплаты, индивидуальный учет пенсионных накоплений и выплат, предоставляет вкладчику (получателю) информацию о состоянии его пенсионных накоплений (подробнее на www.enpf.kz)

ЕНПФ

ПОДКУПНОСТЬ

БОРЬБА С КОРРУПЦИЕЙ

Человек так устроен пока есть товарно-денежные отношения, пока есть имущественная неравенства, пока есть властная амбиция, он будет жить лучше и пользоваться большими благами и в некоторых случаях, он будет реализовывать свои цели с помощью коррупции.

Что такое коррупция? Коррупция — термин, обозначающий обычно использование должностным лицом своих властных полномочий и доверенных ему прав, а также связанных с этим официальным статусом авторитета, возможностей, связей в целях личной выгоды, противоречащее законодательству и моральным установкам.

Что такое взятка? Взятка, принимаемая должностным лицом (взяточник) материальные ценности (предметы, деньги, услуги, иная имущественная выгода) за действие либо бездействие в интересах взяткодателя, которое это лицо не могло или не должно было совершить в силу своего служебного положения.

Как победить коррупцию! Снижение уровня коррупции в Казахстане за счет открытости в социальной сети, антикоррупционные комитеты, гражданское общество и т.д.

Первый Президент Казахстана, говоря о борьбе с коррупцией, неоднократно подчеркивал, что без участия общества нельзя победить коррупцию.

М. Т. ДЖАНГАЗИЕВ,
судебный пристав Кербулакского
суда № 2.

ПРАЗДНИКИ

В Казахстане впервые отметили День Абая. Новая праздничная дата появилась в календаре официальных праздничных дат в 2020 году, передаёт Алатау ссылаясь на zakon.kz.

Несмотря на то, что этот день не является нерабочим, в стране прошли различные мероприятия в онлайн-формате, посвященные творчеству великого казахского поэта и просветителя. В целом в этот день по всей стране были организованы порядка 100 мероприятий, которые транслировались на официальных страницах министерств в Facebook, Instagram и Youtube.

Объявление 10 августа Днем Абая не случайно. Казахский поэт, композитор, просветитель, мыслитель, общественный деятель, основоположник казахской письменной литературы и её первый классик, реформатор культуры в духе сближения с европейской культурой на основе просвещенного ислама, Абай Кунанбаев родился 10 августа 1845 по ныне действующему григорианскому календарю (в те времена был принят юлианский календарь, по нему дата рождения

ДЕНЬ АБАЯ

Абая — 29 июля 1845 года). Настоящее имя — Ибрагим, но прозвище Абай, данное бабушкой Зере, закрепилось за ним на всю жизнь. Его племянник — также известный казахский поэт и философ Шакарим Кудайбердиев.

В этом году великому Абаю исполнилось бы 175 лет.

Абай Кунанбаев оказал большое влияние на зарождавшуюся казахскую национальную интеллигенцию конца XIX — начала XX веков, на его счету множество стихов, песен, всего около 170 стихотворений и 56 переводов. Он ввел в казахское стихосложение новые размеры, рифмы и стихотворные формы: восьмистишия и шестистишия.

Знаменитым произведением Абая стала прозаическая поэма "Қара сөз" (в дословном переводе "Простое (буквально — чёрное) слово"), состоящая из 45 кратких притч или философских трактатов. В этих "Назиданиях" поднимаются проблемы истории, педагогики, морали и права этнических казахов. "Қара сөз" создана Абаем на склоне лет.

«ALATAU-AQPARAT»

МӘСЕЛЕ

ІНДЕТПЕН БІРГЕ ішімдіктен де ажал құшқандар

ҚАЛЫҢ БҰҚАРАНЫҢ ҮРЕЙІН ҰШЫРЫП, АЖАЛ УЫТЫН СЕПКЕН «ТӘЖТАЖАЛ» ІНДЕТІ БӘСЕҢДЕДІ ДЕГЕН АҚПАРАТҚА КӨПТІҢ КӨҢІЛІ ӘЛІ КӨНШИ ҚОЙҒАН ЖОҚ. САҒАТ САЙЫН ИНТЕРНЕТ ЖЕЛІСІНДЕ БАҚИЛЫҚ БОЛЫП ЖАТҚАН МАРҚҰМДАР ЖАЙ-ЛЫ СУЫҚ ХАБАР ЛЕГІ ТОЛАСТАР ЕМЕС. ӘУ БАСТА ЖАЙБАСАРЛЫҚҚА САЛЫНҒАН ЖОҒАРЫ БИЛІК ПЕН ЖЕРГІЛІКТІ ЖЕРДЕГІ ӘКІМ-ҚАРАЛАР БАҚЫЛАУДЫ ҚОЛДАН ШЫҒАРЫП АЛҒАНДЫҚТАН, ДӘРІ ТАПШЫЛЫҒЫН ЖЕЛЕУ ЕТКЕН ДӘРІХАНАЛАР МЕН ФАРМАЦЕВТИК ОРТАЛЫҚТАРЫ ЖЕҢ ҰШЫНАН ЖАЛҒАСТЫ. БІРІ ҚОЙМАДАҒЫ БАР ДӘРІ-ДӘРМЕКТЕРДІ ХАЛЫҚТАН ЖАСЫРЫН ҰСТАСА, ЕКІНШІСІ ДӘРІХАНАЛАР ҚАЖЕТТІ ДӘРІЛЕРДІҢ БАҒАСЫН АСПАНДАТТЫ. ТІПТІ БАЗАРЛАР МЕН САУДА НҮКТЕЛЕРІНДЕ ДӘРІ-ДӘРМЕКТІ ТЫҒЫП САТҚАН САУДАГЕРЛЕР ЕКІ ЖЕП БИГЕ ШЫҚТЫ. АУРУХАНАЛАР АУЗЫ-МҰРНЫНАН ШЫҒЫП, ТЫНЫС АЛАТЫН АППАРАТТЫҢ ТАПШЫЛЫҒЫНАН, ДӘРІ-ДӘРМЕКТІҢ ЖЕТІСПЕУШІЛІГІНЕН АДАМ ШЫҒЫНЫНА ЖОЛ БЕРІЛДІ. ҚАЗАҚСТАНДА 5000-ДАЙ ЕЛДІ МЕКЕН БАР ЕКЕН. СОЛАРДЫ ҚОСА ЕСЕПТЕГЕНДЕ ҚАНШАМА АДАМ АТЫ ЖАМАН АУРУДАН КӨЗ ЖҰМДЫ. БІР ҒАНА ТАЛДЫҚОРҒАН ҚАЛАСЫНДА ЕКІ АЙДА 201 АДАМ ӨМІРМЕН ҚОШТАСҚАН. МҰНЫҢ БАРЛЫҒЫ ДА ПНЕВМОНИЯ МЕН КОРОНАВИРУСТАН ӨЛДІ ДЕП ТАҒЫ АЙТА АЛМАЙСЫҢ. СЕБЕБІ БҰЛ КӨРСЕТКІШТІҢ ІШІНДЕ ЖҮРЕК, ҚАН ҚЫСЫМЫ, ҚАНТ ДИАБЕТІ ЖӘНЕ ЖОЛ АПАТТАРЫНАН КӨЗ ЖҰМҒАНДАР ДА БАР. ТЕК БІР АЙТАРЫМЫЗ ҚАЛАНЫҢ ӨЗІНДЕ КҮНІНЕ 15-20 АДАМҒА ДЕЙІН ЖЕРЛЕГЕНІН БІЛЕМІЗ. БҰЛ СҰМДЫҚ ЖАНТҮРШІГЕРЛІК ОҚИҒА ЕЛДІ ЕСЕҢГІРЕТІП ТАСТАДЫ. ЕЛ-ЖҰРТ БОЛЫП ЖЫЛУ ЖИНАП, ШЕТЕЛДЕГІ ҚАНДАСТАР АТСАЛЫСЫП, ТЫНЫС АЛУ АППАРАТТАРЫ ӘКЕЛІНІП, ПРЕЗИДЕНТ ҚАСЫМ-ЖОМАРТ ТОҚАЕВ ШҰҒЫЛ ШАРАЛАР ӨТКІЗІП, ДӘРІ-ДӘРМЕКТЕРДІ ҚЫМБАТТАТҚАНДАРДЫ ӘРІ ДЕФИЦИТКЕ АЙНАЛДЫРҒАН ЖЕМҚОРЛАРДЫ ҚҰРЫҚТАУҒА ПӘРМЕН БЕРІП, ӨЗІ ТІКЕЛЕЙ БАҚЫЛАУҒА АЛҒАНДА ҒАНА САҢЫРАУҚҰЛАҚТАЙ ҚАУЛАҒАН ІНДЕТТІҢ ӨРШУІ БӘСЕҢДЕДІ.

«Сасқан үйрек артымен сүңгіпті» дегендей, денсаулық саласындағы кадр тапшылығы «көзге шыққан сүйелдей» бадырайып тұрғанда, әрі дәрігерлердің өзі де осы аурудан ажал құшып, тіпті бір емес бірнеше рет қайталап ауырған врачтар мен медбикелер қызметтерінен бас тартқандары жасырын емес-ті. Оған Алматы қаласындағы №7 клиникалық аурухананың, Қостанай облысындағы ақ халатты абзал жандардың жанайқайын және Талдықорған қаласындағы көп-салалы аурухананың бас дәрігерін қызметтен босатқанда «білікті басшы қызметтен кетсе, біз де кетеміз деп» ереуілдеген аурухана дәрігерлері мен санитарлық салада жұмыс істейтіндер әкім-қараларды аяғынан тік тұрғызып, ақпарат құралдарын шулатты. Одан бөлек, Шымкентте, Жамбылда, Алматыда індетке қарсы медициналық құралдардың тапшылығы жайлы шулап, дәрігерлерге қорғаныш заттарын толық бермей, оларды аты жаман аурумен күресуге бетпе-бет қалдыра салғаны жайлы ұлардай

шулаған ақ халаттылар індетпен күрескен дәрігерлерге бөлінген қаражатты толық алмағандарын ашына айтты. Өткен жылы «На көнең-то» індет Қазақстанға келді» деп сүйінші сұрағандай жар салған сол кездегі Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігі, Мемлекеттік Санитарлық-эпидемиологиялық комитетінің басшысы болған Жандарбек Бекшин мен Денсаулық сақтау Министрлігінің экс-министрі Елжан Біртанов «Біз індетпен күресуге сақадай саймыз деп айтып, үкімет қаулысымен Астана, Алматы қалаларынан жеделдетіп салынған ауруханалар ашылды. Миллиардтаған қаржы бөлінді. Алайда, ауру асқынып, адамдар қынадай қырылғанда індет жұқтырғандар ауруханаларға симай, жедел-жәрдем шақырған уақытында бармай, дәрі-дәрмек тапшылығы туындады. Ал, облыстарда, ауыл-аймақтарда ауруханалар тіпті дәрменсіз күйге түсті. Дәрі-дәрмек іздеп шағаладай шырылдаған халық табандарынан тозды. Аурухана төсегінде жан тапсырып

жатқандарды көріп үрейленген ел өз беттерінше ем-дом жасауға көшті. «Құйрық май», «ақжелен» (хрен) тіпті бетперделер мен марлыларды араққа шылап, үсті-бастарына жағып, ішті. Менің Төлеген деген дәнекерлеуші болып істейтін досым айтады. Екі өкпем қабынып, аяқ-қолым сырқырып, әлім кетіп, тек жата бергім келді. Ауруханаға барудан қорықтым. Сорпаланып, бір ай арақ іштім, арақпен сыланып жаным қалды дейді. Бір айдан кейін дәрігерге барып рентгенге түссем «сіз қалай емделдіңіз» деп сұрады дейді. «Топалаң заманда тоқаш ұрлапты» демекші, базарларда қойдың және ақжеленнің, әрі қымыз бен саумалдың бағасы шарықтады. Дүниекоңыздыққа салынып, қайырымы жоқ саудагерлер өзі

700, 1000 теңгеге дейін бірақ көтерді. Есігінің алды қымызға деген сұраныстан адам аяғы босамайды. «Ел, қиналып жатқанда мұның қалай, 600-ден сатсаң да қалтаң ортаймас еді ғой» депті көршісі. Сөйтсе әлгі бетпақ, «сұраныс барда басып қалу керек, жан керек болса алады» депті. Міне, безбүйректер, тас жүректер. «Дәрі-дәрмектің бағасын көтеріп сатқандарды, әрі бар дәріні қоймаларға тығып қойып, халықтың қырылуына жол бергендерді аяудың қажеті жоқ, олар нағыз халық жаулары»,— дейді медицина ғылымының докторы, профессор Төрегелді Шарманов. Бұл пікірге толықтай қосыламын. Ел қырылып, медицинаға қажетті құрал-жабдықтар алып, індетті қайтсек тоқтатамыз деп жанталасып

Бізде кеңестік кезеңнен қалған жаман әдет бар. Жоғарыдағылар Президентті алдайды. Төмендегілер үкіметті алдап, өтірік ақпарат береді. Оның көрінісі коронавирус пен пневмония өршігенде айқын көрінді. Президент «халықтан еш нәрсені жасырмаңдар» десе де жергілікті биліктегілер жауырды жаба тоқығандарын әлі қоймай келеді. Денсаулық сақтау министрі Алексей Цой індет өршігенде атқа қонып, үкіметке есеп берді. А. Цойдың айтуынша, үш аптада жалпы төсек-орын қоры 30,4 мыңнан 49,7 мыңға жеткенін, инфекциялық және провизорлық төсек-орынға дейін ұлғайтылғанын айтты. «Бұдан бөлек қосымша 5,3 инфекциялық төсек-орын қарастырылып мұқтаждық жойылды» деді. Қойшы, әйтеуір,

тарығып, жан сауғалап жүрген халықтың қалтасын қақты. «Қарағайдан шайыр, адамнан қайыр кетт» деген осы шығар. Қымыз сататын бір жігіт әу баста қымызды литрін 500 теңгеден, содан соң 600-

жатқанда әлгіндей алып-сатарлармен бас пайдасын көздегендер атылу керек еді. Қиын кезеңде кімнің-кім екені сорпа бетіне шыққан көбіктей көрінді. Президент сынынан кейін ахуал қалай болды.

«тоқпағы мықты болса, киіз қазық жерге кіреді» дегендей, Президент қаһарланып қамшы сілтеп еді, үкіметі бар, министрі бар, әкімдері бар жұмылып жұдырық болып ел-жұрт жинаған жылуға алынған тыныс алу

МӘСЕЛЕ

аппараттары мен бір реттік қолданатын маскалар құқық қорғау органдарының жіті тексеруінен кейін фармацевтикалық қоймаларда тығулы жатқан дәрі-дәрмектер, шет мемлекеттерден келген қайырымдылық қорлар ауруханалар мен жеке тұрғындардың қолына жетті-ау! Елді елең еткізген екінші мәселе Алексей Цойдың 1 тамыздан бастап ветеринарлық қызметтің 67 маманын тарта отырып ветеринарлық қызметтің зертханаларын пайдалануды жоспарлап отырмыз. Осы мамандардың көмегімен күніне 5200 тест зерттеуін жасауға қол жетеді (26 ПТР жабдығы). Осылайша өңірлерде ПТР тестілеу тапшылығы ауыл шаруашылығы министрлігінің ветеринарлық зертханалары есебінен теңестірілетін болады» дегенін бұқара халықтың көбі кері түсінді. «Енді біздің тағдырымызды мал дәрігерлері арқылы шешуге көшті ме, бұл мазак» деп даурықты. Бұл туралы «Жас Алаш» газетінде көлемді мақала да жарияланды. Ауыл шаруашылығындағы ветеринариялық саласының өзі ойсырап тұрғанда бұл қай сасқаны дескендер бастарын шайқады. Халыққа алдын ала түсіндіру жұмыстары жүргізілмегендіктен интернет желісінде бұра тартушылар көбейді. Анығында, бұл мүлде басқаша, коронавирус пен пневмонияны ауыздықтау үшін денсаулық сақтау министрі Алексей Цойдың ауыл шаруашылығы министрлігінің ветеринария саласына жүгінудің өзіндік мәні бар болып шықты. Бұл жайында біз Талдықорған өңірлік зертханасының директоры Мұрат Білісбекұлы Мейірбековке қоңырау шалдық. Оның айтуынша, ақпарат құралдарындағы теріс ақпараттар халықты шатастыруда. Біздің міндет коронавирусқа қарсы тесттің анализін тексеру ғана. Қазір Алматы және Талдықорған өңірі бойынша бес зертханалық пункт ашылды. «Ветеринария бойынша ұлттық референттік орталықтан-1, Қазақ Ғылыми-зерттеу ветеринария институтынан-2 ПТР аппараты әкелініп, олар Алакөл, Қарасай, Панфилов, Еңбекшіқазақ ауданының Шелек ауылында және Талдықорған қаласына орналастырылды. Бұл аппараттар әртүрлі мемлекеттерден алынған, олардың жұмыс істеуін игеру ішін аталған аудандардан ветеринария саласының мамандары Алматы облысы бойынша ұлттық сараптама орталығында бір аптадай дәріс алды. Мәселен, Талдықорған қаласына Көксу, Ескелді, Қаратал аудандарынан коронавирусқа қарсы алынған тесттердің анализі шығып жатыр. Біздің мамандар күні-түні жұмыс жасаймыз, тіпті түнгі 2-3ке дейін жұмыс істеуде оларға жалақысын Ұлттық сараптама орталығы төлейді дейді. Бұл ақпараттың анық қанығын білмек болып Алматы облысы бойынша ұлттық сараптама орталығының басшысы Асхат Мәкеевке қоңырау шалдық. Оның айтуынша, ПТР аппаратына қатысты барлығы 27 маман оқу орталығынан дәріс алды. Соның 15-і жұмысқа орналасты. Оларға жалақыны біз төлейміз. Бүгінгі, яғни, 5 тамызға дейінгі ақпарат бойынша осы ветеринария тапсырылған ПТР диагностикасы бойынша 175 анализ тексерілді. Панфилов ауданынан 24 анализ тапсырылған. Еңбекшіқазаққа 24 тесттен-2, Талдықорған қаласында 66 тест анализінен -3 коронавирус анықталды. Қазіргі таңда жұқпалы

індеттің көрсеткіші төмендеді. Ал, індеттің екінші толқыны күз айларында қайталануы мүмкін деген жорамалға Ресейден келген дәрігерлер «бұл дәлелсіз, індет ешқандай ауа райына қарамайды» деп кесіп айтты. Сондықтан, халық алаңдамай, сақтық шараларын сақтаса, індет құрықталады деді. Лайым солай-ақ, болғай! Ауру іріп еді, ел әлекке түсті. Өзекті өртейтін тағы бір өкініш инфекция өршігенде алкогольдік сусындарға сұраныс артыпты. Адамдар 5 литрлік бөтелкедегі құйылмалы арақтан қырылуда деген ақпарат BAQ.KZ.-те бұрқ ете қалды. Қазақстан алкоголь нарығының қатысушылары елде контрафактілік өнімдердің артқанына алаңдады. «КазАлкоТабак» қауымдастығының президенті Әміржан Қалиевтің дерегінше, бұл соңғы жылдары алкоголь акцизі бес есе көтерілген соң болған. Мәселен, 2019 жылы алкогольдің заңды нарығына тықыр таяды. Егер 2013-2014 жылдары Қазақстанда жылына 40-45 миллион литр ішімдік өндірілсе, 2019 жылы оның көлемі екі есеге азайып, 20 миллион литрге дейін төмендеген. Ал тұтыну көлемі бұрынғы деңгейде қалды. «Себебі, азаматтар оның орнына арзан контрафактілік арақтарды сатып алып, іше бастады», – дейді.

Елді жаппай індет ошағы жайлағанда елімізге этил спиртін антисептик деген желеумен тонналап жеткізіпті. Осы тауарлар астыртын жолмен араққа айналып, бес литрлік пластик құтыларымен сатылымға шығарылған. Биыл мамырда жедел алдын алу шаралары барысында Алматы облысы экономикалық тергеу департаменті 30 литр этил спиртінің заңсыз тасымалы мен оның астыртын өткізілетінін анықтаған. Ал маусым айында «Қарасу» шекара бекеті арқылы жүк көлігімен инвазивті емес өкпені жасанды желдету (ӨЖЖ) аппаратын алып өтпек болған тұлғалардан 11 тонна этил спирті тәркіленді. Олар заңсыз тауарды антисептик ретінде жалған құжаттар рәсімдеу арқылы елге әкелмек болыпты. Соңғы бірнеше айда суррогат алкогольден қауіпті арақты тұтығаннан 27 қазақстандық уланып қайтыс болыпты. Шілде айының өзінде ғана Ақмола облысында суррогаттық алкогольден 18 адам уланған. Олардың ішінде 12 адам өмірден өткен. Өлімге уланудың әсерінен болған өткір геморагиялық панкреатит себеп болған. Қостанай облысында «этанолдан уланған» деген диагнозбен 13 адам жансақтау бөліміне жеткізіліп, олардың 11-і қайтыс болды. Ақмола облысы Жақсы ауданы Жаңа Қима ауылында осы кезеңде 4 адам өмірден өтті. Олардың 5 литрлік «баклажка» ыдысқа құйылған жасанды арақтарды сатып алып ішкені белгілі болған. Зертханалық тексерулер барысында 8 түрлі сынаманың ешқайсысы талапқа сай болмаған. Адам баласынан айла артылған ба? QazSpirits алкоголь және никотинді құрамы бар өнімдерді өндіруші және импорттаушы қауымдастығының атқарушы директоры Дмитрий Жуковтың сөзіне қарағанда заңды жолмен жүрген кәсіпорындардың беделіне нұқсан келіп жатыр екен. Егер оның бренді мен атауы қылмыстық жолмен жасалып, таратылса, айтарлықтай нұқсан болады. Жақын шетелдерде қазақстандық танымал өнімдер астыртын жолмен жасалып, ешқандай акцизсіз немесе сапасы

қадағаланбаған күйде саудаға түсіпті. Контрафактілік және суррогат өнімдерден тыс «коньяк» деп аталатын тауарлар да коньяк спиртінен емес, ректификацияланған бидайдан жасалған. Бұл дегеніңіз бояулы арақ. Себеп қандай? Себеп – коньяк пен брендиге арналған акциз мөлшері араққа қарағанда 1 есе төмен екенін айтады Дмитрий Жуков. Ал, Әміржан Қалиев елде астыртын арақ өндірісі мен нарықтағы алкоголь өндірісінің жағдайы жаға ұстатарлық екенін айтып, оны қалыпқа келтіру үшін бірқатар ұсынысын айтыпты.

– Біріншіден, араққа акцизді төмендету керек, екіншіден, шекарадағы қырағылықты арттырып, пластик құтымен сатылып жатқан арақтардың кіруіне тыйым салу. Соның ішінде Қырғызстаннан келіп жатқан өнімдерді шектеу. Себебі, ол елде акциз екі-үш есе төмен, – дейді Әміржан Қалиев.

Жоғарыда менің досым бір ай арақпен емделдім дегені ойға оралады. «Ат төбеліндей» қазақтың санын көбейте алмай отырғанда індеттен арылу үшін өздерінше ем-дом жасап, арақтан ауыз алмай жүргендерде бақилық болыпты. «Жел тұрмаса шөптің басы қимылдамайды» демекші, ауылдарда жастардың көбі имандылыққа бет бұрды деп қуанып жүресек, мына індет іргеден кіргелі жастардың көбі араққа қайта ауыз салды дейді ауылдан келген бір құрылысшы азамат. Жаман әдет неге осы біздің қазаққа тез жұққыш деген сауал сананды мазалайды. Бес литрлік құтыға құйылып, елді улап жатқан жалған өнімдерге қатысты Қазақстанда бұдан былай құжат көрсетпегендерге алкогольді сусын мен темекі сатылмайды. Сонымен қатар, заңға енгізілген түзетулерге сәйкес, зейнеткерлер де осы тәртіпке бағынатын болады деп заңға өзгертулер енгізілді. Бірақ, бұл заңның қаншалықты жеміс берерін алдағы уақыт көрсете жатар. Өзгертілген заңға сәйкес, өнді алкогольді сусын мен темекіні құжатсыз сатқан жағдайда жауапқа тартылатын болады. Айта кетейік, осыған дейін 21 жастан асқан ересектерге бұлар беріле беретін. Тек сатушы сатып алушының түріне қарап, жасына күдік келтірген жағдайда ғана құжат сұрайтын. Ал қазір заңдағы бұл тармақ түбегейлі өзгерген. Оған сәйкес, сатушы алдына зейнеткер келсе де, оған шылым мен ішімдік сатпас бұрын, құжатын сұрауы керек. Сонымен қатар, жеке куәліксіз сатуға тыйым салынған тауарлардың қатарында электронды темекі мен қорқор, арнайы құрылғымен шегетін сұйықтықтар бар. Енді ішімдік пен шылым шегушілер дәйім құжаттарын қалтасына салып жүрмейді. Бұл да наразылық тудыратыны хақ! Кешегі кеңестік дәуірде араққа қарсы майдан ашып, жүзім өндірісін тоқыратқан М. Горбачевтың заманында араққұмарлар шыбын өлтіретін дихлофоспен, одиколандарды пайдаланып, қолдан самагон қайнатып кеткенін ел ұмыта қойған жоқ. Бес литрлік құтыдағы жалған спирттік өнімдерді ішіп, өмірмен қоштасып жатқандардың қатары көбейіп кетпесе болғаны. «Ауру мысқылдап кіріп, батпандап шығады» деген осы да. Бірі тәжтажал болса, екіншісі жалған арақтың қасіреті, екеуі де өлім-жітімге жол бастап тұр.

Айтақын МҰХАМАДИ

7 МЫҢ ГЕКТАРДАЙ ЕГІС АЙНАЛЫМЫ ІСКЕ ҚОСЫЛАДЫ

Бүгінде өңірде су шаруашылығын дамыту бағытында жүйелі жұмыстар жүргізіліп келеді. Ақсу ауданында да суармалы сумен қамту мәселесі шешілуде. Бұл туралы Алматы облысы әкімінің баспасөз қызметі хабарлады.

Қызылағаш алабындағы су-армалы жүйелер құрылысының жаңа жобасы дайындалып, өз кезегінде тағы 7 мың гектар жерді суармалы сумен қамтуға мүмкіндік бермек. Қазір Қызылағаш су қоймасы, бастаған торабы, өзендегі магистралды канал қайта жаңғыртылып, жұмысы толық қалпына келтіріліпті.

«Маңызды нысанның құрылысы 2016 жылдың желтоқсан айында басталған, полтинаның автоматтандырылған басқару жүйесін және төтенше жағдай кезінде халықты құлақтандыруға арналған локальді жүйені орнату жұмыстары ғана қалған. Қазіргі кезде бұл жұмыс жобаларының барлығы мемлекеттік сараптамадан өткізілуде. Оларды орнату тиісті процедуралардан кейін басталады», – дейді «Қазсушар» РМК Алматы

филиалының директоры Смайыл Куметов.

Өз сөзінде ол шаруа қожалықтары суармалы суға зәру болғандықтан плотинадан Қызылағаш ауылының алқаптарына су жеткізілетінін, 700 гектардан астам жер жандандырылатын ылғалмен қамтамасыз етілгенін айтты. Қазірдің өзінде су қоймасында 20 млн. текше метр су жиналыпты.

Ауданда ирригациялық жүйелерді дамыту жұмыстары да жүріп жатыр. Қызылағаш алабында суару желілері құрылысының жаңа жобасы дайындалуда. Соның нәтижесінде 7 мың гектар жер егіс айналымы іске қосылып, сумен қамтамасыз етіледі. Өңір бойынша бұл цифр 140 мың гектарды құрайды. Осылайша Қызылағаш ауылдық округінде қосымша 200-дей шаруа қожалығын құруға мүмкіндік бар. Бұл жоба қазір мемлекеттік сараптаманың қарауында.

Осы шаралардың барлығы негізгі міндет – қант қызылшасы, соя, бидай, жүгері және басқа да ауыл шаруашылығы дақылдарының алқаптарын жандандырылатын ылғалмен қамтамасыз ету. Жобаны сапалы жүзеге асыру үшін уақыт керек, суармалы су өзирге шығынмен болса да су қоймасынан шаруа қожалықтарының алқаптарына жеткізілуде.

ӨЗ ТІЛШІМІЗ

«АБАЙ ҚҰНАНБАЙҰЛЫ» ТӨСБЕЛГІСІМЕН МАРАПАТТАЛДЫ

Ұлы Абайдың туғанына 175 жыл толуына орай ұйымдастырылған «Абай мұрасы – Қазақтың қасиетті қазынасы» халықаралық ғылыми мақалалар байқауында Талдықорған қаласындағы Назарбаев Зияткерлік мектебінің 5 сынып оқушысы Раушан Асқар «Білім-Өркениеті» Республикалық ғылыми-зерттеу орталығы жеңімпазы атанып, «Абай Құнанбайұлы» төсбелгісімен марапатталды.

Аталмыш байқауға Түркия, Ресей, Қырғызстан, Өзбекстан және Қазақстаннан 500-ге жуық үміткер қатысып, бағын сынаған. Білім додасында оза шапқан Раушанның «Абай Құнанбайұлының өлеңдерінің ерекшеліктері» деген тақырыптағы шағын эссесі үздік деп танылып, эсселер жинағына енді. Ал оның ақын өлеңдеріне деген қызығушылығын оятып, білім әлеміне бағдар көрсеткен ұстазы – Иманбаева Нұргүл Задашқызы болып табылады.

С. БАЗАРҚҰЛОВА.

Дүйсенбі - Понедельник, 17 тамыз

ҚАЗАҚСТАН

06.00, 03.50 Әнұран
06.05, 03.25 «Ұлы дала дүбірі»
Деректі фильм
06.30 М/х «Трансформерлер»
07.30 Т/х «Ақ құс» Жоба 2018
08.00 «Tansholpan»
10.00, 18.00 «Келін Әні»
12.00, 23.45 Т/х «Егіз ғұмыр»
13.35 «Азамат». Деректі фильм
14.00, 21.30 Т/х «Ғажайып дәрігер»
15.00, 22.30 Т/х «Ханзада»
16.15 «Күміс көмей» Ұлттық музыкалық танымдық бағдарлама
17.00, 01.15 Ұлы Абайға 175 жыл «Абайдың жолы»
17.15 «Қызық екен»
20.00, 00.45 AQPAPAT
20.30 «Теледәрігер». Тікелей эфир
01.30 «Азамат». Деректі фильм
02.15 «Ауылдастар»
02.45 «100 Jana esim».
02.15 «Konil tolqynу».

ХАБАР

06.00, 02.00 ҚР Әнұраны
06.00 Аналитическая программа «7 күн» повтор
07.10 «Тағдыр тартысы»
08.20 «COVID-19. Халықаралық сарапшылар Алмаз Шарманмен»
08.50, 14.00 Т/с «Разия»
10.20 21.40 Т/с «Жестокий Стамбул».
12.00 Жаңалықтар. Новости
12.30 «COVID-19. Междуна-родные эксперты с Алмазом Шарманом»
13.00 «Тарих. Тағдыр. Тұлға» Қасым Жәкібаев
15.30 Т/х «Қаламгер»
17.00 23.15 Т/с «Армандастар»
18.00 Премьера «Удачная сделка»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Біздің назарда». Тікелей эфир
21.00 Итоги дня
22.25 Т/х «Құсаиновтар. Өмір жолы».
00.30 Шоу талантов «Central Asia's Got Talent»

АСТАНА

06.00 «Өн мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00,16.55 «Үздік әзілдер»
08.00, 14.40 М/ф «Маша и медведь»
10.00, 22.00 Т/х «Кекеш келін»
11.20, 21.00 Т/с «Сүлеймен сұлтан»
12.30, 23.10 Т/х «Құйынды мекен»
14.00 «COVID-19»
14.15 «Праймериз»
14.20 Vine Time
14.30 М/ф «Буба»
14.55,Т/с «Условия контракта»
16.00 «Aitaym bar»
17.50 Т/х «Кек»
19.00 Тұсаукесер Т/х «Қызғалдақ»
20.00,01.10 ASTANA TIMES
00.30 Т/х «Таңдауым сен»
02.10 «Әзілстан»
02.30 «Біреудің есебінен» д/д
03.15 «KazNet»
03.35 «Домашние войны» ситком

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/х «Күләш»
06.45 «Ұшқалақ»
07.10 «Той заказ»
08.00 «Доброе утро»
11.00 «МУЖСКОЕ/ЖЕНСКОЕ»
11.55 Т/с «Дом образцового содержания»
15.40 «На самом деле»
16.45 «Пусть говорят»
18.00 «Басты Жаңалықтар»
18.45 «Basty prime» Тікелей эфир
20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.40 Т/с «Ничто не случается дважды»
22.00 «П@УТИНА»
22.50 «Ничто не случается дважды» Продолжение
00.40 Ночной кинотеатр «Тот кто

читает мысли»
02.30 «П@УТИНА»
03.15 «Basty prime»

КТК

07.00 ҚР ӘНҰРАНЫ
07.05 «КТК Қоржынынан»
07.30 «Мәссаған»KZ
08.30 Т/х «Аслы-Ферхат»
09.50 «Под дождем не видно слёз» мелодрама
11.50 «Позднее раскаяние» мелодрама
15.30 Т/х «Өкініш»
17.30 Т/х «Жат туыстар»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00 Астарлы ақиқат
21.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
21.30 «Дожить до любви» мело-драма
23.30 «Шеф-2» остросюжетная детектив
01.10 «Под дождем не видно слёз» мелодрама
02.40 Т/х «Сүйікті Дениз»
03.50-04.10 КТК WEB

ЖЕТИСҮ

07.00 Әнұран
07.05 «Өсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Апта /каз/
10.00 Апта /рус/
10.45 «Тарихи тұлғалар»
11.00 «Спорт-тайм»
11.20 «Бағбан»
12.00 «Киноман»
13.00 «Дәрігер кеңесі» /тікелей эфир/
13.30 Д/ф «Таңғажайып табиғат»
14.00 «Парасат»
14.30 «Монолог»
15.00 «Өсем әуен»
16.00 «Бай-қуатты болайық»
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 Жаңалықтар
17.20 Новости
17.35 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
18.00 «Өсем әуен»
19.00 «Әдебиет пен адамзат»
19.30 «Құтты қонақ»
20.15 «Абай-175»
20.30 Жаңалықтар
21.00 «Денсаулық»
21.30 Новости
22.00 «Дәрігер кеңесі»
22.30 Д/ф «Ғажайып мәдениет»
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости
23.55 Әнұран

31 КАНАЛ

05.58 ҚР Әнұраны
06.00 «Ризамын» (қаз)
06.40 Алдараспан, Нысана, Шан-шар әзілдері
07.10 Информбюро (повтор)
08.10 Х/ф «102 Долматинца»
10.45 М/ф «Бэмби-2»
12.25 М/ф «Тайна Коко»
15.00 «Кел, татуласайық» (қаз)
18.00 Мистическое шоу «Послед-ние 24 часа» (повтор)
19.00 Т/с «Про веру»
20.00 Информбюро
21.00 Т/с «Триггер»
23.30 Т/с «Махаббатым, кеш мені»
01.25 Алдараспан, Нысана, Шан-шар әзілдері
03.00 «Ризамын»
04.30 Әзіл студио (қаз)

7 КАНАЛ

06.00 «КТА лигасы»
07.20 «Келесі кім?»
08.00, 22.15, 03.45 Т/х «Элиф»
09.00 Т-с «Ребенок на миллион»
13.30, 03.00 Скetchком «Q-елі»
14.50 Х-ф «Крид-2»
17.40 Т/с «Мата Хари»
18.40 Т/с «Спецотряд шторм »
19.45 Т/с «Гранд-2 »
20.45 Т/х «Тақиясыз періште»
20.40 Т/с «Жалдамалы қалыңдық»
23.15 Т/с «Замужем за мафией»
00.20 Х-ф «Путь дракона»
02.20 «Айнаонлайн»
04.20 «Өз ойым»
05.20 «Гу-гулет»

Сейсенбі - Вторник, 18 тамыз

ҚАЗАҚСТАН

06.00, 03.00 Әнұран
06.05 «Ұлы дала дүбірі» д/ф
06.30 20.00 AQPAPAT
07.00 «Теледәрігер».
08.00 «Tansholpan»
10.00, 18.00 «Келін Әні»
12.00, 23.45 Т/х «Егіз ғұмыр»
13.00 «Ұлт мақтанышы» д/ф
13.35 «Азамат». Д/ф
14.00, 21.30 Т/х «Ғажайып дәрігер»
15.00, 22.30 Т/х «Ханзада»
16.15 «Тұлға» Д/ф
16.45 «Ауылдастар».
17.10 «Қызық екен»
20.30 «Теледәрігер». Тікелей эфир
00.50 Футбол УЕФА чемпион-дар лигасы. Жартылай финал. 1-матч. Тікелей эфир

ХАБАР

06.00, 02.00 ҚР Әнұраны
06.00 Жаңалықтар. Новости
07.10 18,00 Премьера «Удачная сделка»
09.00, 14.00 Т/с «Разия»
10.25, 21.40 Т/с «Жестокий Стамбул».
11.10 22.25 Т/х «Құсаиновтар. Өмір жолы».
12.00 Жаңалықтар. Новости
12.30 «COVID-19. Халықаралық сарапшылар Алмаз Шарманмен»
13.00 «Тарих. Тағдыр. Тұлға» Кемел Ақышев
15.30 Т/х «Қаламгер»
17.00 23.15 Т/с «Армандастар»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Біздің назарда». Тікелей эфир
21.00 Итоги дня
00.30 Шоу талантов «Central Asia's Got Talent»

АСТАНА

06.00 «Өн мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00,16.55 «Үздік әзілдер»
08.00, 14.40 М/ф «Маша и медведь»
10.00, 22.00 Т/х «Кекеш келін»
11.20, 21.00 Т/с «Сүлеймен сұлтан»
12.30, 23.10 Т/х «Құйынды мекен»
14.00 «COVID-19»
14.15 «Праймериз»
14.20 Vine Time
14.30 М/ф «Буба»
14.55 Т/с «Условия контракта»
16.00 «Aitaym bar»
16.55 «Қош келдіңіз»
17.50 Т/х «Кек»
19.00 Тұсаукесер Т/х «Қызғалдақ»
20.00,01.10 ASTANA TIMES
00.30 Т/х «Таңдауым сен»
02.10 «Әзілстан»
02.30 «Біреудің есебінен» деректі драма
03.15 «KazNet»
03.35 «Домашние войны» ситком

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/х «Күләш»
06.45 «Той заказ»
07.15 «Басты Жаңалықтар»
08.00 «Доброе утро»
11.00 «МУЖСКОЕ/ЖЕНСКОЕ»
11.55 Т/с «Дом образцового содержания»
15.40 «На самом деле»
16.45 «Пусть говорят»
18.00 «Басты Жаңалықтар»
18.45 «Basty prime»Тікелей эфир
20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.40 Т/с «Ничто не случается дважды»
22.00 «П@УТИНА»
22.50 «Ничто не случается дважды» Продолжение
00.40 Ночной кинотеатр «Тот кто читает мысли»
02.25 Т/х «Күләш»

Открылось наследство после смерти гр. Хамзина Каюма Серажиевича, умершего 1 марта 2020 г. Наследников обращаться к нотариусу Бекішбаеву А.С., по адресу: г. Талдыкорган, ул. Шевченко, 146/4. Тел.: 41-37-73, в срок до 1 сентября 2020 года.

КТК

07.00 ҚР ӘНҰРАНЫ
07.05 Кешкі жаңалықтар
07.25 «КТК web»
07.50 Т/х «Аслы-Ферхат»
09.15 НОВОСТИ
09.40 «Было дело»
11.30 Т/с «Шеф-2»
13.20, 21.30 Х/ф «Дожить до любви»
15.30 Т/х «Өкініш»
17.30 Т/х «Жат туыстар»
19.30 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
20.00 «Астарлы ақиқат»
21.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
23.30 Т/с «Шеф-2»
01.20 «Было дело»
02.50-03.00 «КТК веб»

ЖЕТИСҮ

07.00 Әнұран
07.05 «Өсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Денсаулық»
10.30 «Әдебиет пен адамзат»
11.00 «Ән тыңдайық» /онлайн-концерт/
11.30 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
12.00 «Құтты қонақ»
13.00 «Дәрігер кеңесі»
14.00 «Тарих парақтары»
14.30 «Монолог»
15.00 «Ең жақсы еркек» спектаклі
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 Жаңалықтар
17.20 Новости
17.35 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
18.00 «Өсем әуен»
19.00 «Сегодня» /прямой эфир/
19.30 «Оқырман»
20.15 «Абай-175»
20.30 Жаңалықтар
21.00 «Арнайы репортаж»
21.30 Новости
22.00 «Дәрігер кеңесі»
22.30 Д/ф «Таңғажайып табиғат»
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости
23.55 Әнұран

31 КАНАЛ

05.58 ҚР Әнұраны
06.00 «Ризамын»
06.50 Информбюро
07.50 Т/с «Ганга»
10.00 «Whats Up»
10.35 21.00 Т/с «Триггер»
13.15 М/с «Лунтик»
14.00 М/с «Аладдин»
15.00 «Кел, татуласайық»
18.00 «Экстрасенсы детекти-вы»
19.00 Т/с «Про веру»
20.00 Информбюро
23.30 Т/х «Маххабатым кеш мені»
01.25 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері

7 КАНАЛ

06.00 «Қыздар арасында»
06.40 «Гу-гулет»
07.20 «Келесі кім?»
08.00, 22.15 Т/х «Элиф»
09.00 17.40 Т/с «Мата Хари»
10.10 «Измайловский парк »
11.40, 18.40 Т/с «Спецотряд шторм»
12.50 Т/с «Гранд»
14.00 Скetchком «Q-елі»
15.40 «Смеяться разрешается»
19.45 Т/с «Гранд-2 »
20.45 Т/х «Тақиясыз періште»
21.15 Т/х «Жалдамалы қалыңдық»
23.15 Т/с «Замужем за мафи-ей»
00.20 «Такая Лайф»
01.00 «Вокруг света за моне-той»
02.00 «Айнаонлайн»

Сәрсенбі - Среда, 19 тамыз

ҚАЗАҚСТАН

Телерадио хабарларын тарату орталығындағы профилактикалық жұмыстарға байланысты 2020 жылғы, 19 тамыз, сәрсенбі күні 17.00-ге дейін «Qazaqstan» Ұлттық телеарнасының хабарлары көрсетілмейді
17.00, 03.50 Әнұран
17.05, 03.15 «Konil tolqynу»
17.15 «Қызық екен»
18.00 «Келін Әні»
20.00, 00.45 AQPAPAT
20.30 «Теледәрігер».
Тікелей эфир
21.30 Т/х «Ғажайып дәрігер»
22.30 Т/х «Ханзада»
23.45 Т/х «Егіз ғұмыр»
01.15 «Азамат». Д/ф
02.00 «Jan jylуу». Әлеуметтік тележурнал
02.20 «Ауылдастар».
02.50 «Ұлт мақтанышы» Д/ф

ХАБАР

17.00, 02.00 ҚР Әнұраны
17.00 23.15 Т/с «Арманда-стар»
18.00 Премьера «Удачная сделка»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Біздің назарда»
Тікелей эфир
21.00 Итоги дня
21.40 Т/с «Жестокий Стам-бул».
22.25 Т/х «Құсаиновтар. Өмір жолы».
00.30 Шоу талантов «Central Asia's Got Talent»

АСТАНА

06.00 «Өн мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00,16.55 «Үздік әзілдер»
08.00, 14.40 М/ф «Маша и медведь»
10.00, 22.00 Т/х «Кекеш келін»
11.20, 21.00 Т/с «Сүлеймен сұлтан»
12.30, 23.10 Т/х «Құйынды мекен»
14.00 «COVID-19»
14.15 «Праймериз»
14.20 Vine Time
14.30 М/ф «Буба»
14.55,Т/с «Условия контрак-та»
16.00 «Aitaym bar»
17.50 Т/х «Кек»
19.00 Тұсаукесер Т/х «Қызғалдақ»
20.55 Loto 6/49 Прямой эфир
00.30 Т/х «Таңдауым сен»
02.10 «Әзілстан»
02.30 «Біреудің есебінен» д/д
03.15 «KazNet»
03.35 «Домашние войны» ситком

ЕВРАЗИЯ

Уважаемые телезрители!
Приносим извинения за перерыв в эфире до 17.00 в связи с профилактичесими работами

17.00 «На самом деле»
18.00 «Басты Жаңалықтар»
18.45 «Basty prime»Тікелей эфир
20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВО-СТИ»
20.40 Т/с «Ничто не случает-ся дважды»
22.00 «П@УТИНА»
22.50 «Ничто не случается дважды» Продолжение

Открылось наследство после смерти гр. Баранни-кова Бориса Евгеньевича, умершего 24 июля 2020 г. Наследников обращаться к нотариусу Бекішбаеву А.С., по адресу: г. Талдыкорган, ул. Шевченко, 146/4. Тел.: 41-37-73, в срок до 24 января 2021 года.

00.40 Ночной кинотеатр «Тот кто читает мысли»
02.20 «П@УТИНА»
02.50 «Basty prime»

КТК

Техническая профилактика
17.00 ҚР ӘНҰРАНЫ
17.05 «Мерекелік концерт»
17.30 Т/х «Жат туыстар»
19.30 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
20.00 «Астарлы ақиқат»
21.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
21.30 Т/с «Дожить до любви»
23.30 Т/с «Шеф-2»
01.20 «Было дело»
02.50 Т/х «Сүйікті Дениз»
03.50-04.00 «КТК веб»

ЖЕТИСҮ

07.00 Әнұран
07.05 «Өсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Арнайы репортаж»
10.30 «Сегодня»
11.00 «Ән тыңдайық» /онлайн-концерт/
11.30 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
12.00 «Оқырман»
12.35 «Абай-175»
13.00 «Дәрігер кеңесі» /тікелей эфир/
14.00 «Ел мен жер»
14.30 «Монолог»
15.00 К/ф «Сезіммен қадам»
16.00 «Бай-қуатты болайық»
17.00 Жаңалықтар
17.20 Новости
17.35 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
18.00 «Өсем әуен»
19.00 «Бүгін» /тікелей эфир/
19.30 «Қателік»
20.00 «Тарихтағы тұлғалар»
20.15 «Абай-175»
20.30 Жаңалықтар
21.00 «Ұлт пен рух»
21.30 Новости
22.00 «Дәрігер кеңесі»
22.30 Д/ф «Ғажайып мәдениет»
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости
23.55 Әнұран

31 КАНАЛ

Технический перерыв
16.58 ҚР Әнұраны
17.00 «Экстрасенсы детек-тивы»
19.00 Т/с «Про веру»
20.00 Информбюро
21.00 Т/с «Триггер»
23.30 Т/х «Маххабатым кеш мені»
01.25 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері (қаз)
03.00 «Ризамын»
04.30 «Әзіл студио» (қаз)

7 КАНАЛ

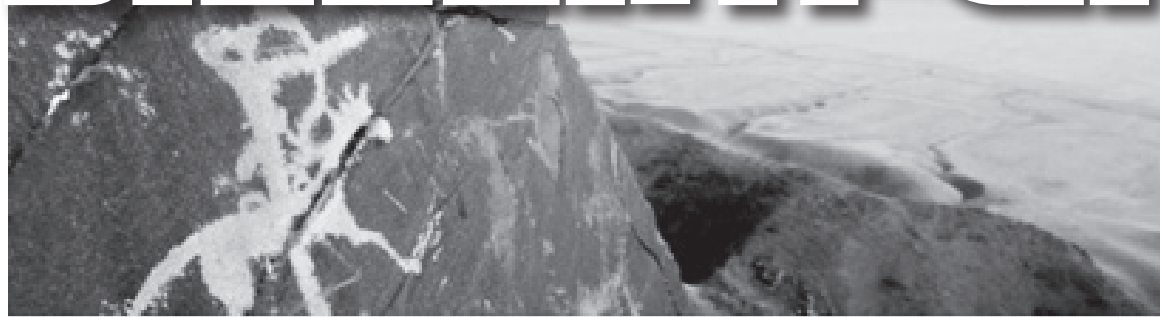
Профилактика
17.00 «Япырай»
17.40 Т/с «Мата Хари»
18.40 Т/с «Спецотряд шторм»
19.45 Т/с «Гранд-2 »
20.45 Т/х «Тақиясыз періште»
21.15 Т/х «Жалдамалы қалыңдық»
22.15 Т/х «Элиф»
23.15 Т/с «Замужем за ма-фией»
00.20 «Такая Лайф»
01.00 «Вокруг света за моне-той»
02.00 «Айнаонлайн»
03.00 Скetchком «Q-елі»
04.20 «Өз ойым»
05.20 «Гу-гулет»

МАМАН МІНБЕРІ

Баянжүрек (ой-ратша «байин дзурих» - жомарт жүрек) тастағы суреттер Алматы облысы, Ақсу ауданының Қанал ауылынан солтүстік-шығысқа қарай 25 шақырым жерде, Жетісу Алатауы сілеміне жататын тауда орналасқан. Ескерткіштің киелілік маңызы аймақтың ежелгі тұрғындарының қола дәуірінен бастап орта ғасырларға дейінгі қиғи-мифологиялық көрсетуімен байланысты.

Қола дәуірінің көріністері өзгеше әрі бірегей болып табылса, күн басты иконография мен киінген антропоморфтар ерекше көзге түседі. Басқа ескерткіштерге қарағанда ежелгі түрік петроглифтерінің репертуары бай және алуан түрлі болып келеді. 2500-ден астам петроглифтер Баянжүрек тауының батыс шетінің оңтүстік жағындағы тау тізбегінің жотасында орналасқан. Әрбір суреттер тобы аймақтағы ежелгі қоныстардың маңайымен байланысты болса, ал петроглифтер аймақтағы ежелгі тұрғындардың культтік-діни тәжірибесімен байланысты

БАЯНЖҮРЕК

ПЕТРОГЛИФТЕРІ

өзіндік шағын ғибадатханалардан тұрады. Баянжүректегі түрік петроглифтерінде жылқы культі анық көрсетілген. Жылқылардың құлақтары, құйрығы, бір алдыңғы немесе артқы аяқтары арасындағы тұсамыс анық бейнеленген. Олардың бейнелері салттық белгілер және символдармен бірге жүреді. Ежелгі

түрік уақытының петроглифтері саны жағынан қола дәуірі суреттерінен кейін екінші орында тұр. Баянжүрек тауындағы петроглифтерді 1994 жылы ЮНЕСКО-ның «Орталық Азия петроглифтері корпусы» жобасы бойынша іздеу-зерттеу жұмыстарын жүргізу барысында белгілі археолог Бекен Нұрмұханбетов пен Зейнолла Самашевтар анықтаған болатын. Петроглифтерді тіркеу мен сипаттау бойынша зерттеу-

лер 1995-1996 жылдары, құрамына А.Франкфорт, Д.Сакки, П.Видадь, Р.Давид, Ж. Бозелик, Ф.Солейхаву, сондай-ақ испаниялық трасолог П.Жардон кірген Францияның Ұлттық ғылыми зерттеулер орталығының бір топ ғалымымен жүргізілген. Баянжүрек суреттерінің ішінен сақ және ғұн-сармат кезеңіне жататын көріністер де кездеседі. Жартастағы суреттердің көпшілігі, негізінен, салт атты сарбаздар бейнесінде берілген

ежелгі түрік дәуірін сипаттайды. Баянжүрек тауының құрамдық және текстуралық сипаттары бастапқыда механикалық бүлінуге қатты тап болғандығына байланысты. Жартас бөліктерінің қатты желдің және басқа табиғи құбылыстардың әсерінен қатпарлануы тығыз геометриялық «бөліктер» түріндегі бір-бірінен арашаланған сынықтар топтары қалыптасуына әкеліп соқтырған. Миллиондаған жылдар бұрын болып өткен қуатты тектоникалық қозғалыстардың нәтижесінде жер бетіне шығып қалған алып тақталар көне суретшілердің басты материалына айналған. Ауыр салмағымен жартастардың құлауы салдарынан ансамбль тұрақтылығынан айрылып, бұзылған. Суреттердің механикалық жолмен бөлшектеніп қалуына кей жерлерде шытынау желілері бойымен кейбір блоктардың жоғалып кетуі мен петроглифтер бетіндегі сурет бедерлерінің жоғалуына себепші болған дала өсімдіктерінің пайда болуы әсер еткен. Жетісу аймағын мекендеген халықтардың қола дәуірінен бастап, ерте орта ғасырларға дейінгі бейнелеу өнерінің қуатты серпіні, экономикасы мен мәдени өмірінің гүлденуіне қуатты стратиграфиясы бар қола ғасырына жататын көптеген қоныс орындары куә, олар қорымдармен қатар петроглиф кешендерінің археологиялық ортасының маңызды құрамдас бөлігін құрайды. Осы ескерткіштерді қалдырып кеткен халықтың бейнелеу өнерінде, әрине, біртұтас табиғи-экологиялық ортада мекендеп, аңшылық, табыну және түрлі құдайларға құрбан шалу нысандарына айналған жабайы және қолға үйретілген жануарлар бейнелері басым болып келеді. Баянжүрек петроглифтері қоныстанған халықтың әртүрлі тарихи кезеңдердегі тұрмыс-тіршілігінің түрлі қырларын бейнелейтін аса құнды және күрделі ескерткіштер қатарына жатады. Оларды зерттеу әлі де жалғасу үстінде.

Дарын ҚАСЕНОВ,
М.Тынышпаев атындағы Алматы облыстық тарихи-өлкетану музейінің экскурсия жүргізушісі.

АҚПАРАТТЫҚ ХАБАРЛАМА

2020 ЖЫЛДЫҢ АЛҒАШҚЫ ЖАРТЫ ЖЫЛДЫҒЫНДА БЖЗҚ САЛЫМШЫЛАРЫ 8,5 МИЛЛИОННАН АСА ҚЫЗМЕТТІ ОНЛАЙН ФОРМАТТА АЛДЫ

Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры эпидемиологиялық жағдайдың күрделенуіне және коронавирустық инфекциямен (COVID-19) сырқаттану жағдайларының көбеюіне байланысты қауіпті вирустың таралуына жол бермеу және қызметкерлер мен халықтың қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында бірқатар шектеу шараларын енгізген болатын және өңірлік филиалдардың бір бөлігі қашықтықтан және байланыссыз қызмет көрсету режиміне ауыстырылып, жұмыстарын сол тәртіппен жалғастыруда. Десек те, бірқатар шектеулерге қарамастан, БЖЗҚ салымшылары қызметтерді толық көлемде алуға.

Жаңа технологиялардың қарыштап дамуы мен электрондық жүйелердің дұрыс жұмыс істеуінің арқасында қазір «БЖЗҚ» АҚ қызметінің 90% - дан астамы онлайн түрде көрсетілуде. Осылайша, біздің салымшылар қызметтердің толық спектрін өз денсаулығына қауіп төндірмей, үйден шықпай-ақ ала алады. Атап айтқанда, БЖЗҚ-ның ресми сайтында және ұялы қосымшасында орналастырылған Жеке кабинеттің көмегімен салымшы жеке зейнетақы шотынан үзінді көшірме алу, деректемелеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу, ЖЗШ бар екендігі туралы анықтама алу, мерзімсіз уақытқа 1 немесе 2 топтағы мүгедектік белгіленуіне байланысты зейнетақы төлемдерін тағайындау туралы өтініш беру, төлем жасау, көшу және көптеген басқа да мәселелер бойынша берілген өтініштің мәртебесін қадағалау сияқты қызметтерге қол жеткізе алады.

2020 жылдың 1 шілдесіне БЖЗҚ салымшыларына 9,4 миллионға жуық қызмет көрсетілді. Бұл өткен жылғы көрсеткіштен 2,7% ға жоғары. Барлық қызметтердің 91,4% немесе 8 566 698 операция электрондық форматта жүргізілді.

Өткен жылмен салыстырғанда онлайн формат танымалдығы 16,4% - ға өсті.

Кейбір өңірлерде алдын ала жазылу бойынша күндізгі қызмет көрсету (филиалдың барлық қызметкерлерінің 50% - дан аспайтын құрамын жұмыспен қамтумен) режимі сақталғанына, ал қалған облыстардағы БЖЗҚ бөлімшелері бірқатар шектеу шараларын қалдырғанына қарамастан, кейбір салымшыларға бұрынғысынша Қор кеңселерінде қызмет көрсетіледі. Бірінші жартыжылдықта біздің филиалдарда 730 911 қызмет ұсынылған екен.

Естеріңізге сала кетейік, Қордың кезекші қызметкерлері алдын ала жазылу бойынша қатаң санитарлық-эпидемиологиялық шаралар мен әлеуметтік қашықтық қағидаттарын сақтай отырып, электронды форматта алуға болмайтын қызметтер бойынша құжаттарды байланыссыз қабылдауды одан әрі жалғастыруда. Онлайн режимде алуға болмайтын қызметтерге мыналар жатады:

- салымшының/алушының қайтыс болуына байланысты зейнетақы төлемдерін тағайындау туралы өтініштерді ресімдеу (жерлеу);
- салымшының/алушының қайтыс болуына байланысты зейнетақы төлемдерін тағайындау туралы өтініштерді ресімдеу (мұра);
- Қазақстан Республикасынан тыс жерлерге тұрақты тұруға кетуіне байланысты зейнетақы төлемдерін тағайындау туралы өтініштерді ресімдеу (ерекше жағдайларда Қор қызметін тұтынушының талабы бойынша);
- зейнетақы жинақтарын «БЖЗҚ» АҚ-дан сақтандыру ұйымдарына ауыстыру туралы өтініштерді ресімдеу;

- міндетті кәсіптік зейнетақы жарнасын есепке алу бойынша жеке зейнетақы шотын ашу туралы өтінішті, оның ішінде міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары есебінен зейнетақымен қамсыздандыру туралы шартқа қосылу туралы өтініштерді ресімдеу.

Қызметтердің басқа түрлерін БЖЗҚ-ның корпоративтік сайтындағы, не ұялы қосымшасындағы Жеке кабинет арқылы алуға кеңес береміз.

БЖЗҚ-да барып қызмет көрсететін бөлімдер де бар. Қазіргі уақытта ол қатаң санитарлық-эпидемиологиялық шараларды сақтай отырып, штат санының 50% аспайтын бөлігін тарта отырып жұмыс істейді. Бұл ретте алдын ала кеңес беру (оның ішінде қызметті көзбе-көз алу мүмкіндігін тексеру) жүзеге асырылады. Міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарын есепке алу бойынша жеке зейнетақы шоттарын ашу туралы өтініштерді (оның ішінде міндетті кәсіптік зейнетақы жарнасы есебінен зейнетақымен қамсыздандыру туралы шартқа қосылу туралы өтініштерді) ресімдеу және халықтың әлеуметтік әлсіз топтары санатына жататын салымшыларға (алушыларға) (1-2 топ мүгедектеріне) қызмет көрсету үшін барып қызмет көрсетуге қажеттілік туындаған жағдайда олар барып қызмет көрсетуді барлық санитарлық-эпидемиологиялық шараларды сақтай отырып, жүзеге асырады. Барып қызмет көрсету барысында 2020 жылдың 6 айы ішінде 74 341 операция орындалды.

БЖЗҚ міндеттерінің бірі – сапалы кеңес беру қызметтерін көрсету және Қордың салымшылары мен алушыларына бағытталған ақпараттық арналарды дамыту. Осылайша, ағымдағы жылдың алты айында өткен жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда кері байланыс арналары бойынша салымшылар жасаған өтініштер саны іс

жүзінде 2,5 есеге артты, 2020 жылы 666 905 өтініш қаралған болса, 2019 жылдың осындай кезеңінде 298 554 өтініш қабылданған.

БЖЗҚ салымшылары мен алушылары 1418 нөмірі бойынша (Қазақстан бойынша қоңырау шалу тегін) call-орталықтан кеңес ала алады, сонымен қатар www.enpf.kz корпоративтік сайтында, +7 777 000 14 18 нөмірі бойынша Whatsapp және Viber чат-боттары арқылы, Instagram, Facebook, ВКонтакте, Twitter Telegram, Одноклассники әлеуметтік желілеріндегі БЖЗҚ-ның ресми парақшаларында кеңес алуға болады.

БЖЗҚ 2013 жылғы 22 тамызда «ГНПФ» ЖЗҚ» АҚ негізінде құрылды. БЖЗҚ құрылтайшысы және акционері – Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің «Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ арқылы Қазақстан Республикасының Үкіметі. БЖЗҚ зейнетақы активтерін сенімгерлікпен басқаруды Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі жүзеге асырады. 2016 жылғы 1 қаңтардан бастап зейнетақы активтерін басқару тиімділігін арттыру бойынша ұсыныстар жасау қызметі Қазақстан Республикасының Президенті басшылығы ететін Ұлттық қорды басқару кеңесіне берілді. Зейнетақы заңнамасына сәйкес БЖЗҚ міндетті зейнетақы жарналарын, міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарын, ерікті зейнетақы жарналарын тартуды, зейнетақы төлемдерін, зейнетақы жинақтарын мен төлемдерін жеке есепке алуға жүзеге асырады, салымшыға (алушыға) зейнетақы жинақтарының жай-күйі туралы ақпарат береді (толығырақ www.enpf.kz сайтында).

Өңгіме

Мен ес білгелі ол шал сол жерде отыратын. Күн ұзаққа тапжылмайтын. Қай кезде келіп, қай кезде кететінін де білмейсің. Таң атысымен көзіңді тырнап ашып, көшеге шықсаң, көретінің - сол бейне. Ауыл жұртшылығы тіпті бұл құбылысқа мән де бермейтін болған, өйткені көздері үйренген, бірақ мен әр күні ұйқыдан ояна сала, көшенің бас жағынан сол шалды іздейтінмін. Себебі ол менің балалығымның темір қазығына айналған. Егер оны жоғалтсам, онымен бірге балалығымды да жоғалтып алатын сияқты болып көрінетін де тұратын, сол себепті мен ол шалды көз алдымнан бір күн де таса еткен емеспін.

Тоқтасын еді мен дәл қазір сөз еткелі отырған көшеміздің тірі ескерткішінің азан шақырып қойған есімі. Өзі бір аласа бойлы, пұшық мұрын, селдір шашты, қалың мұртты қайыстай қара шал-тұғын. Өмірдің тауқыметін талай тартқандығын маңдайындағы терең сызаттардан, көзіндегі тұңғыық мұңнан, қошқыл жүзін торлаған әжімдерден, қала берді қойылған есімінен де аңғару қиын емес. Содан болар, өзінің бойына сай жаратылған қысқалау саусақтарының арасынан ертелі-кеш махоркасы түспейтін. Әлгі шылымын шексін-шекпесін, әйтеуір түтінін будақтатып қойып, көшенің арғы бетіндегі арықтың ағысына қарайтын да отыратын. Уақыттың бір орнында тұрақтап қалмайтынын сәт сайын жылғалардан жүйткіп аққан асау ағыс сан қайтара есіне салып, тұнжыраған үстіне тұнжырай түсетін. Жанарын арықтың жағасындағы жалбызға байлап, үн-түнсіз ойға шоматын. Қара шалдың не ойлап, не түйіп отырғанын ешкім де түсініп, білген емес. Өзі де ешкімге ештеңе айтпайтын. Не болса да ішітен тынатын. Тек, “ұғынарың бар болса, жанарымнан ұғын” дегендей, жанарынан ғана сыр шертетін. Өкініштісі сол - бұл ауылда қарт көзінен сыр аңдитын бір де бір жанның табылмағандығы. Онсыз да жасы сексенді алқымдаған қара шал енді қанша күте алсын? Түбінде жанарына жасырған сыр сандығын о дүниеге өзімен бірге әкетіп тынды ғой жарықтық...

Біздің таныстығымыздың қалай басталғаны әлі есімде. Ол кезде мен шыбық мініп, көше шаңын көкке көтеріп жүрген қара борбай, ұзын сирақтардың бірі болатынмын. Жаздың бір жайма шуақ кешкілігінде жас шыбықты ат қып мініп, төменгі жақтан келе жатыр едім, кенет артқы тұстан "Ей, бала, бері кел" деген дауыс шықты. Мен селт ете қалдым. Белуардан сәл асатын аласалау бойымды үрей шарпып, жұдырықтай жүрегім сол сәтте-ақ алқымыма тығылды. Үрейдің тұла бойды билегені соншалық - не тұрақтарымды, не тайып тұарымды білмедім. Жайлап артыма бұрылып қарасам, жол жиегінде үстіне қою көк костюм, басына сұр қалпақ киген, қолында махоркасы бар шөкімдей қара шал отыр. Осы уақытқа шейін бұл көшенің ана басынан мына басына күніне он қайтара шапқылап өтсем де, ләм-мим деп көрмеген қара шалдың дауысы осы жолы қатқыл шықты. Мен сәл абдырап тұрған күйде:

- Мен бе, ата? - дедім. Дауысымда діріл бары анық сезілді.

- Иә, сен бала, бері кел, - деді қарт сабырлы үнмен.

Үлкеннің айтқанын жерде қалдырмайтын бала көңіліммен, жүрегімнің дүрсілдей соққанына қарамастан аяғымды сылтып басып қарт қасына таядым. Екі кештің арасында жүзінен аңғарғаным ашудың лебі болды. Ызаға булыққаннан болса керек екі бетінің ұшы нарттай жанып, қарсы алдында тұрған менің басымнан аяғымға шейін көзімен бір сүзіп шықты да:

- Қарияға неге сәлем бермей өтесің? - деді қарт сөзіне ауыр зіл қосып.

Онсыз да тұла бойымды толықтай билеген үрей саусақтарымның басынан аяғымның ұшына дейін шырмаулап, айтар сөзім көмейіме тығылып, не дерімді білмей біраз сасқалақтап тұрдым да:

- Көрмей қалдым, ата, - деп басымды төмен салдым.

- Маңдайыңдағы көз бе әлде бөз бе өзі? - деді қарт жауабыма қанағаттанбай.

Менде үн жоқ. Басымды төмен салған күйі әлі тұрмын. Сәлден кейін әлгі шал мені көшірді-ау деймін, тұнып тұрған тыныштықты өзі түрді:

- Кімнің баласысың?

- Бақытбектің.

- Бақытбегің кім?

- Қылышбек атаның ұлы

- Өй, жүгермек, Бақытбектің баласымын дегенше, Қылышбектің баласымын деп неге бірден айтпайсың?

- Мен атамның көзін көрмедім ғой, ата, - дедім өз-өзімді ақтап алмаққа.

Арада тағы үнсіздік патшалық құрды. Менің бұл сөзімнен кейін қара шал қолындағы түтіні будақтаған махоркасын екі-үш қайтара емірене сораптады да, өкпесіне толған түтінді соғып тұрған самалдың бағытына қосақтады. Айналаға бір қарап, қара жерге бір қарап, ұзақ ойланды.

- Білесің бе, шырағым, сенің атаң ердің ері еді ғой,- деді қара жерден көзін алмастан,- майдан даласында болсын, ауыл арасында болсын Қылышбекке тең келер азамат болған емес. Ойы зерек, ақылы асқақ еді ғой жарықтықтың, - деп қос саусағына қыстырған шылымын қайта ауызына апарды. Бұл кезде күн де ұясына батып қалған. Бағанағы бұрқыраған көк түтін түн қараңғылығына жасырынып үлгерген. Қара шалдың қошқыл жүзі үйірілген ымыртқа тұмшаланып, көрінбеуге айналған. Қарт тағы біраз ой үстінде отырды да:

- Солай, шырағым, Қылышбектей азаматтың немересі үлкенді елемей өтпеуі керек. Қария көрсең, амандасып

жүр. Бізге өзге ештеңе қажет емес. Ал енді жолыңнан қалма, үйіңе бар, - деп оң қолына қыстырған шылымымен біз тұратын үйдің төңірегін нұсқады. Тек осы сәтте ғана барып, өзімнен кеткен ағаттықтың ауыр салмағын сезіндім. Өншейінде шапқылап үйге кіретін менің бұл жолы үйге баратын құлқым да болмады.

Сол күні түн ортасына дейін ұйқысыз жаттым. Ойыма әлгі шөкімдей қара шал сан оралды. Әжім торлаған жүзі, мұң тұнған жанары, келте танауы көз алдымнан бір кетпеді. Қариялардың бұл өмірден күтері тек амандық пен саулық қана екендігі жанымды жегідей жеді. Біз қарттарды жасарын жасады, асарын асады деп ойлап жүрсек, олардың өмірден әлі алынбаған амандығы, саулығы бар екен. Қос жанары жәутендеп біздерге қарауының астарында да осы амандық пен саулық жатқанын біз қайдан білейік?! Оларға ендігі керегі ұзақ ғұмыр, төгілген шәлі-шапан, аста-төк дастархан десек, қателескеніміз, жаңылысқанымыз, жаңсақ ойлағанымыз. Біздердің олар үшін тілеген дұға-тілектеріміз - ұзақ ғұмыр, көрсеткен құрмет-қошеметіміз - иықтарына жапқан шәлі-шапан, мейіріміміз бен кең пейіліміз - аста-төк дастархан екенін кім түсінген? Дүниеде

ұлылардың барлығы қарапайым келетініндей, жаңалықтардың барлығы қателіктен ашылатынындай, қарттардың жүрегіне апаратын жол да осы бір ілтипат пен ізгіліктің төңірегінде жатқанын түсіну адам баласына қаншалықты қиын болды десеңізші?! Құдды бір қой терісін жамылған қасқырдай талай жыл сыр бермеген.

Сол күннен бастап көшеміздің тірі ескерткішіне айналған қара шалға сәлем бермей өтпейтін болдым. Ары өтсем де, бері өтсем де шылымның иісі терісі түгілі етіне сіңген әлгі шалға амандасып, саулығын сұрап кетіп жүрдім. Осылайша айлар өтіп, күндер жылжып жатты. Бір күні кезекті сәлем беріп қасына барғанымда, өзіне шақтап кесіп қойған газетіне махоркасын орағалы отыр екен. Көңілі сәл тұнжырау сияқты еді, менің келгенімді көріп қуанып кетті де:

- Кел, бала, отыр қасыма, - деп өзі отырған ұзын орындықтың бір шетін иегімен нұсқады.

Мен жанына жайғастым. Қара шал жаңағы шақтап қиылған газетіне жарты уыс махорканы салды да, текеметті орағандай дөңгелетіп кеп жіберді. “Ал керек болса, шылымды осылай жасайтын болғаны ма?” деп ойлады. Сөйтсем, бұл әлі бітпеген шаруа екен. Сосын әлгі оралған газеттің шетінен тілімен жалақтай өтіп, ұзына бойлай жапсырып шықты. Мен аң-таңмын. Бұл менің шылым ораудың әдісін алғаш көруім еді, алайда ол онымен бітпеді, артынан жаңағы ораған шылымын ұш жағынан бұрап-бұрап үшкірлеп қойып, қалтасындағы сіріңкесімен тұтатып кеп жібергенде, көк түтін аспанға қарай бұрқ ете қалды. Қара шал көтерілген көк түтіннің ортасынан көзін сығырайтып маған қарады да:

- Мен білсем, осы сенің шешең мұғалім емес пе? - деді.

- Иә, мұғалім.

- Гәзитке жазыла ма?

- Жазылады.

- Менің мыналарым таусылып барады, - деп қалтасынан үш-төрт газеттің қиқымын шығарды. - Бұны мен бүгіннен қалдырмай бітіремін. Ал ертеңге махорка орайтын ештеңе болмай тұр. Үйінде оқылған немесе ескі гәзиттерің болса, маған әкелсең қайтеді? - деді қарт бар жанарын мен отырған тұсқа төңкеріп. Мен қара шалдың шылымсыз отырған кейпін көз алдыма елестете алмадым. Қолындағы темекісінің түтіні сөнсе, онымен қоса бұл ауылдың түтіні де бірге сөнетіндей көрінді. Онсыз да амандық пен саулыққа шөліккеп жүрген бұл қарт енді шылымнан тарықпаса екен деп ойлады. Сөйттім де:

- Болу керек, ата. Анам қазанға су ысытарында тамыздыққа газет жағып жүргенін көргенмін, - деп айтқаным сол-ақ екен, қара шалдың солғын жүзі жадырап сала берді.

- Сен бала, сол гәзиттерді маған қазір әкеліп берсең қайтеді, - деді қарт тағаты таусылардай.

- Жақсы, ата. Онда сіз мені ешқайда кетіп қалмай осында күтіңіз, - дедім де үйге қарай ентелей жүгірдім.

Үйге келсем, расында да газет деген жетерлік. Бірі үстел шетінде, бірі сандық үстінде, енді бірі жерде жатыр. Бұл газет мәселесі шешілді-ау деп қуана бергенімде, ойыма қайдағы жоқ бірдеңелердің сап ете қалмасы бар ма? Бұлардың қайсысы оқылған? Қайсысы керексіз? Егер де қазір әкем

мен анам оқымаған газетті алып кетіп, ертең іздеп қалса қайтпекпін? Оның үстіне анамның газет-журналдардан ақын-жазушылардың суреттерін, өлеңдерін, қанатты сөздерін қиып алып, жинастыратыны бар еді. Ал бұлардың ішінде сол дүниелер болып қалса, не істемекпін? Кейде ауыл мұғалімдерінің бірі жазылған газетке екіншісі жазылмай алмасып оқитыны және бар. Бұл өзі нақты біздің газет пе? “Қап, жаңа сұрағанда “газетке жазылмайды” деп айта салмағанымды қарашы,” - деп білтедей ұзын саусақтарыммен ернімді бір шымшып алдым. Енді артқа шегінер жол жоқ. Қарт болса күтіп отыр. Оның үстіне ертеңге махоркасын орайтын газеті де қалмаған. Жаңа ғана түскен көңілін бір серпілтіп кетіп едім. “Жоқ екен” деп қайта барсам, налып қалады-ау деп тағы ойлады. Сөйттім де, не де болса әлгі газеттердің біреуін алмаққа бел будым. Оны ойланып, бері ойланып сандықтың үстіндегі жатқан газеттерді лып еткізіп ышқырыма тығып алдым да, күпәйкеммен үстінен көрінбестей тұмшалап, зып беріп үйден атыла шықтым. Сол жүргеннен қара шалдың қақпасының алдына келіп бірақ тоқтадым. Келсем, қара шал жаңадан ораған шылымын әлі будақтатып отыр екен.

- Иә, бала, бар ма екен? - деді қарт маған тесіле қарап.

- Бар, ата, әкелдім, - дедім сыбырлай сөйлеп.

- Бар болса, бері әкел.

Ұрлығын жасырған ұрыдай “үй жақтан біреу-міреу қарап тұрған жоқ па” деп жалтақтай қарап барып, ышқырыма тықпалаған “Жас Алаш” деген үлкен жазуы бар бірнеше газетті алып шығып едім.

- Ох-ох-оу! - деді қарт марқая үн қатып, - мен сені жұп-жұқа бірдеңе әкелетін шығар деп отырсам. Мынауың бір емес үш гәзит қой. Бұл маған талай күнге жетеді. Сен бала жарадың. Мә, ұста мынаны, - деп жан қалтасынан бір уыс толы қант-кәмпит, ірімшік-құртын алып шығып, менің қарлығаштың қанатындай қос алақаныма лық еткізіп сала салды.

Бірде жанарымды кәмпитке қадап, бірде құртқа түсіріп, не дерімді білмей біраз тұрып қалдым. Менің бұлай қысылып-қымтырылып тұрғанымды басқаса керек:

- Ей бала, сен үйтіп ыңғайсызданба, ол сенің таза еңбегің,- деді қарт қалтасына газетті тықпалап жатып.

Менің өмірімдегі алғашқы айырбас сауда дәл осылай басталған болатын. Біздің арамыздағы айырбас сауда бұдан кейін де талай жалғасты. Уақыт өткен сайын бұл кәсіпке мен де әбден ысылдым. Үйге жаңа газет келсе, ол оқылып біткенінше аңдитынды шығардым. Тыңшылық барысында оқылғандары қай тұста, оқылмағандары қай тұста жататыны да белгілі болды. Бұдан кейін менің бойымды сенімділік билеп, қара шалға газет керек болғанында шімірікпестен сандық үстін тазалап кететін әдет таптым. Бір күні кезекті газет апарғанымда қария қалтасын ары ақтарып, бері ақтарып беретін дәнеңе таппаған соң, төс қалтасынан қызыл ту мен қасқабас адамның бейнесі бейнеленген төсбелгіні қолыма ұстата салды.

Мен сәл кібіртктеп қалдым. Көзіме көне дүниедей көрінді.

- Ата, мынауыңыз қымбат дүние ғой,

- дедім өзі де қимай тұрған шығар деген ойда.

- Оның енді маған керегі шамалы. Қартайдым. Ерлік сендерге үлгі болсын. Көкірегіңе тағып жүр, - деп жүрек тұсымнан екі мәрте қақты.

Батырлықтың белгісіне айналған төсбелгіні мен талай ойынға тағып бардым. Атыссақ та, шабыссақ та, қала берді тығылмақ ойнасақ та кеудемнен тастамадым. Бірақ сол төсбелгі бір күні жоғалды. Ойын қуып жүріп қайда түсіріп алғанымды білмеймін. Ала кештен қара түнге дейін іздедім. Таба алмадым. Ерлік үшін берілген бір төсбелгі құмға сіңді. Кінәлі мен.

Біздің ауылда тек қара шал ғана емес, еркек атаулының барлығы дерлік темекіге әуес еді. Олардың қатарында менің әкем де бар. Жұмыстан қолы қалт ете қалса болды, шылымын ауызына қыстырып шыға келетін. Бірде көмір қораның көлеңкесін саялай темекі тартып отыр екен. Жанына ойнақшып келдім де:

- Әке, неге осы Тоқтасын ата шылымды көп шегеді? - деп ойсыз отырған әкеме сұрақты тікесінен қойдым.

- Ол атаң соғысқа қатысқан, көл боп аққан адам қанын көрген кісі. Сол ескі елестерден арылмаққа тартады да, - деді сұрағыма жауапты әлде қашан дайындап қойған адамдай.

- Ал сіз неге шылым шегесіз? - Мен білсем соғысқа қатыспағаныңыз, төгілген адам қанын көрмегенсіз.

- Мен бе... Мен әскерде болдым ғой. Ал әскер адамға бәрін үйретеді. Жаманды да, жақсыны да. Сондағы бүткіл жақсыны үйреніп, қалғаны осы болғандай әуестеніп келгенімізді қарамайсың ба, - деп жымыып қойды.

- Сонда кейін мен де әскерге барғанда шылым шегетін боламын ба?

- Жоқ, балам, сен шекпе, - деп алып алақанымен маңдайымнан сипады. - Сен ана Тоқтасын атаңның соғыс кезінде танкист болғанын білесің бе? - деді әкем үзілген әңгімені қайта жалғап.

- Жо-о-қ, - дедім мен таңырқай.

- Ол атаң танкист болған. Ал неге танкист болғанын білесің бе? - деді аңқау баласын тағы да қызықтыра түсіп.

- Жо-о-қ.

- Солдат танкист болу үшін, оның бойы бір метр жетпіс төрт сантиметрден аспауы керек. Ал Тоқтасын атаңның бойы қанша?

- Білмеймін. Бірақ едәуір аласа ғой.

- Міне, сөзіме дәлел емес пе? - деп әкем масаттанып қалды.

Ертеңінде ауданнан шығатын апталық газеттердің бірін қолтығыма қыстырып алып, қара шалға тағы келдім. Көше бойлай маймаң басып бара жатқан қаздарға тесіле қарап отыр екен. Менің келгенімді байқаған да жоқ. Өз ойы өзінде. Көршісі Ермектің алты қазы арыққа бір-бір сүңгіп шықты да, темір қақпасының астынан өтіп ауласына кіргенде барып көзіне ілінер дүние таппай, жанары жылтындап мен отырған тұсқа түсті.

- Өй бала, сен қашан келгенсің? - деді қарт маған үрке қарап.

- Көп болмады,ата, - деп қара шалдың бұл қылығына сықылықтай бір күліп алдым.

- Мен, мына Ермектің қаздарын айтам да...Не деген семіз өздері...Не жейді екен сонша бұлар...

- Жем беретін шығар ата.

- Не берсе де дәл бұндай семіз қаз

көрсем, көзім шықсын, - деп таңырқай басын шайқады.

- Ата, мен сізге газет алып келдім, - деп қолтығыма қыстырған дүниелерімді қартқа ұсындым.

- Осы сенің таңдайыңның дәмі кеткенде ғана келетінің жаман. Өткенде гәзит таппай мына Зулфиядан алдырдым. Созбаламай жиі-жиі келіп тұрсаңшы, - деп қалтасындағы бар жылы-жұмсағын маған берді.

Сол сәтте жаңағы денесі майға бөккен сұр ала қаздар қоқылдай көшеге қайта шықты. Қарт жанары тағы сол тұсқа ауды. Менде мойынымды қылтыйтып қосыла қарап қоямын. Сәлден кейін қара шал маған бұрылып: - Сен бала, әлі осындамысың? - деді дауысын соза сөйлеп.

- Иә, ата. Сізден бір нәрсе сұрайын дегенмін.

- Ал,сұра! - деді қарт бір иығын көтеріп қойып.

- Сіздің соғысқа қатысқаныңыз рас па?

- Рас!

- Сізді сонда танкист болды дейді ғой.

- Болдым!

- Қанша адам өлтірдіңіз?

- Не дейді?

- Қанша адам өлтірдіңіз? - дедім жаңағы сөзімді қайта қайталып.

- Оны саған кім айтып жүр?

- Әкем! - дедім көкірегімді ауаға кере толтырып.

Қара шалдың жаңағы шырайлы жүзі көз алдымнан лезде ғайып болып, қабағы қатуланып, жүзі сұрланып шыға келді. Айналасына жалтақ-жалтақ қарайлап, жерде жатқан бір шыбықты қолына алды да:

-Оттапты, әкең! Менің өлтіргенім адам емес, фашист! - деп қолындағы жас шыбықпен жон арқамнан салып кеп қалды. Өлердегі дауысым сонда шықты. Көшені басыма көтере, айқайлай жылады. Өлгінде ғана қос қолыма мықтап қысып отырған бар тәттілерім сол жерде шашылып қала берді...

Бір күні шырт ұйқыда жатқанмын. Анам келіп тұр-тұрлап қоймаған соң ояндым. Көзімді ашсам, қасымда басына жаулығын тағынған анам отыр. Жүзі жабырқаулы. Ұйқыдан жаңа оянған менің бетімнен бар мейіріміммен сүйді де:

- Балам,тұра ғой. Шәйінді дайындап қойдым. Ішіп ал. Түнде Тоқтасын атаң қайтыс болыпты, мен қазір сол үйге көмектесуге барамын, - деп айтуы мұң екен, төсекте жартылай жалаңаш жатқан қалпыммен далаға жан ұшыра атып шықтым. Өз көзіме өзім сенер емеспін. Қара шал, орнында жоқ.

Көше тұнған ыңырысқан дауыс. Айқайлаған жоқтау. Қарауытқан көпшілік. Маған бұлардың бірі де таныс емес. Кілең жаттар. Жақынымды жоқтаушылар. Тірісінде амандасып, саулығын сұрай алмай, өлгеннен кейін көңіл айтуға асыққандар. Ауыл ақсақалының алдындағы бір міндетін атқаруға жиналғандар. Осы бір көрініс көз алдымда елес болып өткен сәтте жанарымда мөлтілдеген жас тұнды. Жүзімді суарды. Өксітті. Өйткені маған керегі, маған аса қымбаты мына асқан абыра-дабыралық емес, көше шаңын көкке көтерген ауыл халқы емес, күн ұзаққа өз ойына өзі тұншығып отыратын, балалығымның айнымас бір бөлшегіне айналған шөкімдей қара шал еді...